

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 26 september 2017 met nummer RvVb/A/1718/0099
in de zaak met rolnummer 1516/RvVb/0104/A

Verzoekende partij	de vzw MILIEUFRONT OMER WATTEZ , met zetel te 9700 Oudenaarde, Kattestraat 23
Verwerende partij	DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR van het departement RWO, afdeling Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd door advocaat Veerle TOLLENAERE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Koning Albertlaan 128
Tussenkomenende partij	de nv WATERWEGEN EN ZEEKANAAL vertegenwoordigd door advocaten Sven VERNAILLEN en Joris GEENS met woonplaatskeuze op het kantoor te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 27

I. BESTREDEN BESLISSING

De vordering, ingesteld met een aangetekende brief van 26 oktober 2015, strekt tot de vernietiging van:

- het besluit van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement RWO, afdeling Oost-Vlaanderen van 4 september 2009 waarbij aan de tussenkomenende een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend onder voorwaarden voor de vernieuwing van het stuwsluiscomplex te Geraardsbergen;
- het besluit van 10 november 2014 van de dienst MER van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie waarbij het project-MER voor de bouw van een stuw met aanhorigheden in Geraardsbergen wordt goedgekeurd.

De bestreden beslissingen hebben betrekking op de percelen gelegen te 9500 Geraardsbergen, Sasweg en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie A, nummers 502C, 502D, 502G,

502H, 502L, 502M, 508 en openbaar domein, en afdeling 1, sectie B, nummers 159N, 168E, 169A/2, 171A, 921A, 922A en openbaar domein.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De tussenkomende partij verzoekt met een aangetekende brief van 22 december 2015 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de Raad laat de tussenkomende partij met een beschikking van 15 februari 2016 toe in de debatten.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De tussenkomende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in. De verwerende partij dient een laatste nota in. De tussenkomende partij dient een laatste schriftelijke uiteenzetting in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 25 april 2017.

De heer Lode DE BECK voert het woord voor de verzoekende partij.

Advocaat Klaas DE PAUW *loco* advocaat Veerle TOLLENAERE voert het woord voor de verwerende partij.

Advocaat Olivier VERHULST *loco* advocaten Sven VERNAILLEN en Joris GEENS voert het woord voor de tussenkomende partij.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast. De artikelen 37 en 38 DBRC-decreet zijn van toepassing zoals gewijzigd door het decreet van 9 december 2016.

III. FEITEN

De tussenkomende partij dient op 17 december 2014 bij de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor “de vernieuwing van het stuwsluiscomplex” op de percelen gelegen te 9500 Geraardsbergen, Sasweg.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan ‘Aalst-Ninove-Geraardsbergen-Zottegem’, vastgesteld met koninklijk besluit van 30 mei 1978, in een gebied voor bestaande waterwegen, in parkgebied en in woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde.

Enkele percelen waarop de aanvraag betrekking heeft liggen ook binnen de grenzen van het bijzonder plan van aanleg 'Den Bleek' goedgekeurd op 17 maart 2005, in een zone voor water.

De percelen liggen ook binnen de grenzen van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan, 'Afbakening kleinstedelijk gebied Geraardsbergen', goedgekeurd op 7 december 2012.

De percelen zijn gelegen in het beschermd landschap 'De Bleek (tussen Guilleminbrug en stuwsluis Dender)', beschermd bij ministerieel besluit van 28 augustus 1942.

Een gedeelte van de aanvraag heeft betrekking op het beschermd monument 'sluizencomplex te Geraardsbergen (de westelijke schutsluis met sluismuren en hun afdekking en sluisdeuren, de centraal gelegen grote stuw met sluismuren met hun afdekking en het erboven liggende bedieningshuisje, de oostelijk gelegen kleine vierdelige stuw met inbegrip van de sluismuren met hun afdekking, de deuren, het ophaalsysteem en het borst- en regelwerk, de noordelijke verbindingsmuur tussen de twee voornoemde sluizen en de bekleding met kasseistenen)', beschermd bij ministerieel besluit van 10 juni 1992.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 26 januari 2015 tot en met 28 maart 2015, dient de verzoekende partij een bezwaarschrift in.

Het agentschap Onroerend Erfgoed, dienst Archeologie adviseert op 30 januari 2015 voorwaardelijk gunstig

Het agentschap Onroerend Erfgoed adviseert op 10 februari 2015 voorwaardelijk gunstig. Het advies werd, naar aanleiding van een overleg tussen de tussenkomende partij en het agentschap Onroerend Erfgoed, ook nog eens schriftelijk verduidelijkt met een brief van 21 mei 2015.

Het agentschap voor Natuur en Bos, Buitendienst Oost-Vlaanderen, adviseert op 10 februari 2015 gunstig.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid adviseert op 11 februari 2015 gunstig.

De dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Oost-Vlaanderen adviseert op 24 maart 2015 voorwaardelijk gunstig.

Het college van burgemeester en schepenen adviseert op 27 mei 2015 gunstig:

"...

ADVIES GEMEENTELIJK STEDENBOUWKUNDIG AMBTENAAR

Het college van burgemeester en schepenen nam kennis van het gunstig advies van de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar.

STEDENBOUWKUNDIGE BASISGEGEVENS

Ligging volgens het gewestplan + bijhorende voorschriften

Het perceel ligt volgens het gewestplan Aalst - Ninove - Geraardsbergen - Zottegem, vastgesteld bij K.B. van 30/05/1978 in woongebied, woongebied met cultureel historische en/of esthetische waarde, parkgebied, bestaande waterwegen. In deze zone gelden de volgende stedenbouwkundige voorschriften:

De woongebieden zijn bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf voor zover deze taken van bedrijf om redenen van goede ruimtelijke ordening niet in een daartoe aangewezen gebied moeten worden afgezonderd, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen, voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

De gebieden en plaatsen van culturele, 'historische en/of esthetische waarde. In deze gebieden wordt de wijziging van de bestaande toestand onderworpen aan bijzondere voorwaarden, gegrond op de wenselijkheid van het behoud.

De parkgebieden moeten in hun staat bewaard worden of zijn bestemd om zodanig ingericht te worden, dat ze, in de al dan niet verstedelijkte gebieden, hun sociale functie kunnen vervullen.

Ligging volgens de plannen van aanleg, ruimtelijke uitvoeringsplannen

Het perceel ligt binnen de omschrijving van het bijzonder plan van aanleg BPA De Bleeck, goedgekeurd op 17/03/2005:

Het perceel ligt niet binnen de omschrijving van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het perceel is gelegen binnen de omschrijving van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan PRUP Afbakeningslijn kleinstedelijk gebied Geraardsbergen, goedgekeurd op 7/12/2012.

Het perceel ligt niet binnen de omschrijving van een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, Verkavelingsvergunningen

Het perceel ligt niet in een verkaveling.

VERORDENINGEN

De algemene gewestelijke bouwverordening van 29 april 1997 inzake wegen voor voetgangersverkeer is van toepassing.

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid is van toepassing.

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening van 01 oktober 2004 inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater is van toepassing.

De gemeentelijke stedenbouwkundige verordening van 15 december 2009 inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater is van toepassing.

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake openluchtrecreatieve verblijven en de inrichting van gebieden voor dergelijke verblijven van 08 juli 2005 is van toepassing.

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid van 1 maart 2010 is van toepassing.

De gemeentelijke stedenbouwkundige verordening ter vrijwaring van het woonklimaat en het waardevol bouwkundig erfgoed van 16 december 2012 is van toepassing.

EXTERNE ADVIEZEN

OPENBAAR ONDERZOEK

Wettelijke bepalingen

Volgens het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 (meermaals gewijzigd) betreffende de openbare onderzoeken over aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsaanvragen is een openbaar onderzoek vereist.

De aanvraag werd openbaar gemaakt van 26/01/2015 tot 28/03/2015 volgens de regels vermeld in het uitvoeringsbesluit betreffende openbare onderzoeken over aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsaanvragen. Er werd 1 bezwaarschrift Ingediend.

Evaluatie bezwaren

Dit bezwaarschrift handelt over:

(1) De overwegingen van het project-MER-goedkeuringsbesluit van de dienst MER van 10 november 2014 en de daar aan voorafgaande overwegingen van de richtlijnen van de dienst MER van 22 juli 2014 om het 'natuuralternatief' niet te onderzoeken worden betwist. Men beweert dat het besluit van de dienst MER niet voldoet aan de artikelen 1.2.1, 4.1.1 §1 -8°, 4.1.4 en 4.1.7 van het DABM.

(2) Er wordt betwist dat er geen effecten zijn op de vegetatie in de exploitatiefase. De project-MER vertoont een ernstig gebrek daar enkel de overstromingen toestand T1 en T100 werden onderzocht. De effecten voor de toestanden T5, T10, T15 en T20 werden niet onderzocht.

Dit bezwaarschrift wordt als volgt beoordeeld:

(1)-(2) De motivatie om het 'natuuralternatief' niet te onderzoeken, zoals weergegeven in de richtlijnen, alsook in de project-MER wordt bijgetreden. In de project-MER wordt aangegeven dat ook de terugkeerperiodes T5, T10, T15 en T20 werden doorgerekend. De keuze om enkel de effecten voor T1 en T100 te bespreken in de project-MER wordt eveneens bijgetreden. Hieruit valt af te leiden dat deze toestanden immers leiden tot de meest negatieve effecten, ook op de vegetatie in de exploitatiefase en dat de overige toestanden minder relevant zijn. De project-MER werd integraal goedgekeurd door de dienst MER. Er wordt dan ook gesteld dat alle nodige studies en onderzoeken hiervoor werden uitgevoerd en dat de project-MER geen leemten meer bevat.

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets, Het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (BS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekkenbeheersplan.

De watertoets van het voorliggende project moet nog worden onderzocht om zeker te zijn dat er geen schadelijk effect wordt veroorzaakt.

MER-TOETS

Het ontwerp komt niet voor op de lijst gevoegd als bijlage I en II van de Europese richtlijn 85/337/EEG noch op de lijst gevoegd als bijlage I en II van het Project-M.E.R.-besluit. Bijgevolg dient geen milieueffectenrapport te worden opgesteld.

De aanvraag, valt niet onder bijlage III met betrekking tot de categorieën van projecten waarvoor overeenkomstig artikel 4.12 § 2 bis en § 3 bis van het decreet een project -MER of een project-m.e.r.-screeningsnota moet worden opgesteld,

TOETSING AAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

BESCHRIJVING VAN DE BOUWPLAATS, DE OMGEVING EN DE AANVRAAG

Voorliggende aanvraag heeft betrekking op het stuwsluiscomplex te Geraardsbergen. Deze aanvraag strekt tot:

- het uitvoeren van diverse af- en opbraakwerken, waaronder de afbraak van het bestaand dienstgebouw op linkeroever*
- het aanleggen van een nieuwe stuwwinrichting met nieuwe ondergrondse afvoerkokers*
- het herprofileren (verdieping en bochtverbreding) van de stuwgeul met aanleg van bodembescherming*
- het aanleggen van een vistrap*
- het vernieuwen van de niet beschermde oeververdedigingen van de stuweilanden*
- het bouwen van een nieuw dienstgebouw*
- het restaureren van de als monument beschermde onderdelen*
- het uitvoeren van diverse omgevingswerken*

BEOORDELING VAN DE WETTELIJKE BEPALINGEN EN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

De aanvraag is conform met de vigerende gewestplanvoorschriften en de voorschriften van het BPA Den Bleek behalve voor wat betreft de werken op linkeroever ter realisatie van het nieuwe dienstgebouw en de omgevingsaanleg. Deze zijn strijdig met de voorschriften van de 'zone voor water' volgens het BPA Den Bleek. Hiervoor wordt een afwijking aangevraagd conform artikel 4.4.7 §2 van de VCRO. Op 9/9/2014 werd een projectvergadering georganiseerd conform artikel 3§3 van het besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de handelingen in de zin van artikel 4.1.1, 5, artikel 4.4.7, § 2, en artikel 4.7.1, § 2, tweede lid; van de VCRO en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse Bouwmeester. In navolging van deze projectvergadering heeft de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar geoordeeld dat deze handelingen het ruimtelijk functioneren van het gebied en de omliggende gebieden niet overschrijden, gezien de beperkte omvang en het beperkte ruimtelijke bereik van de effecten van het project en dat aldus toepassing kan gemaakt worden van artikel 4.4.7 §2 van de VCRO.

Het nieuwe bedieningsgebouw zal een sober en strak volume vormen dat zich perfect zal integreren in de omgeving.

De betrokken stuwen zijn gezien hun ouderdom en moeilijke bediening, beperkte capaciteit en ontoereikende bedrijfszekerheid dringend aan vernieuwing toe. Het vernieuwen van deze stuwen is dan ook van groot belang in het kader van de waterbeheersing en voor het op termijn garanderen van het bestaande goederentransport en de recreatievaart. De beoogde werken zullen tevens zorgen voor een opwaardering van het sluizenplein. De aanvraag is aldus stedenbouwkundig verantwoord.

BIJGEVOLG BESLIST HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN IN DE ZITTING VAN 12/05/2015 HET VOLGENDE:

Besluit

Artikel 1: *De aanvraag van Waterwegen en Zeekanaal N.V. in Peil Agnes wordt gunstig geadviseerd*

Het onderzoek inzake hogervermelde bouwaanvraag wordt gesloten. Er wordt vastgesteld dat de openbaarmaking konform de geldende voorschriften werd aangeplakt en er wordt akte genomen dat er tijdens het openbaar onderzoek 1 bezwaarschrift is ingediend,.

Artikel 2 : *Een afschrift van dit besluit wordt samen met het dossier overgemaakt aan de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar*

...

De verwerende partij verleent op 4 september 2015 een stedenbouwkundige vergunning. De verwerende partij beslist:

“ ...

HET OPENBAAR ONDERZOEK

In toepassing van de Vlaamse codex Ruimtelijke Ordening en het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000, en latere wijzigingen, betreffende de openbare onderzoeken over aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsaanvragen, is de aanvraag onderworpen aan een openbaar onderzoek.

De aanvraag is verzonden naar de gemeente GERAARDSBERGEN voor de organisatie van het openbaar onderzoek. Het vond plaats van 26/01/2015 tot 28/03/2015. Er werd 1 bezwaarschrift ingediend. Dit bezwaarschrift handelt over;

(1) De overwegingen van het project-MER-goedkeuringsbesluit van de dienst MER van 10 november 2014 en de daar aan voorafgaande overwegingen van de richtlijnen van de dienst MER van 22 juli 2014 om het 'natuuralternatief' niet te onderzoeken worden betwist. Men beweert dat het besluit van de dienst MER niet voldoet aan de artikelen 1.2.1, 41,1 §1 -8°, 4.1.4 en 4.1.7 van het DABM.

(2) Er wordt betwist dat er geen effecten zijn op de vegetatie in de exploitatiefase.

Doel van het project is de reductie van overstromingen, waardoor de vegetaties verslechteren.

De project-MER vertoont een ernstig gebrek daar enkel de overstromingen toestand T1 en T100 werden onderzocht, De effecten voor de toestanden T5, T10, T15 en T20 werden niet onderzocht.

Na onderzoek van het bezwaarschrift wordt het volgende standpunt hieromtrent ingenomen:

(1) In de richtlijnen voor de opmaak van het project-MER, opgemaakt door de dienst Mer, op 4 juli 2014 heeft de dienst Mer geoordeeld dat het 'natuuralternatief' niet verder onderzocht diende te worden in het MER omdat het op korte termijn niet als een kansrijk alternatief te beschouwen valt voor het geplande project. De motivatie hiervoor is terug te vinden In de richtlijnen namelijk: **'Natuuralternatief zonder stuw- en sluiscomplexen**

In een studie (<https://data.inbo.be/purews/files/276267/167931.pdf>) gemaakt in 2004 over de toekomstige ontwikkeling van de Dender in opdracht van Administratie Waterwegen en Zeewezen heeft men drie alternatieven bestudeerd, i.o., de huidige toestand, een scenario met weinig natuurwinst en een scenario met veel natuurwinst. Dit optimale natuurontwikkelingsscenario stipuleert: "Delen van de Dendervallei worden omgevormd tot "een begeleid" natuurlijk rivierlandschap, waar de menselijke invloed sterk is gedaald en de natuurlijke processen maximaal worden nagestreefd. De Denderoevers zijn zoveel mogelijk onverdedigd; voor de rivier streeft men naar een natuurlijke dynamiek Er wordt onderzocht in welke mate het mogelijk is om de sluizencomplexen af te bouwen, om een zo natuurlijk mogelijk peil in de rivier te bekomen, wat eveneens bevorderlijk zal zijn voor het bekomen van een evenwichtiger zuurstof- en nutriëntenhuishouding. Lage zomerpeilen zullen in bepaalde delen van de rivier gemotoriseerde recreatievaart niet meer mogelijk maken. Er ontslaan kansen voor de ontwikkeling van niet-gemotoriseerde kanovaart. De laterale relatie tussen rivier en overstromingsgebied zal maximaal hersteld worden.(..)"

In een inspraakreactie wordt gevraagd om een alternatief (in deze richtlijnen het natuuralternatief genoemd) te onderzoeken dat gebaseerd is op het alternatief dat voorgesteld wordt in bovenvermelde studie. In de inspraakreactie wordt het als volgt beschreven: "...een alternatief te voorzien zonder stuw-sluizencomplex, waarbij de erfgoedelementen overeind blijven (door de stuwen en sluizen te behouden en permanent open te laten zodat de natuurlijke hydrologie hersteld wordt) en waarbij de primaire doelstelling van voorliggend project overeind blijft" en "In het natuurvriendelijk alternatief zonder stuw-sluiscomplexen zou de Dender een stromende rivier zijn en net door die permanente stroming bevat die rivier meer zuurstof, hetgeen er op zijn beurt voor zorgt dat de natuurlijke zuivering er optimaal verloopt, hetgeen op diens beurt dan weer zorgt voor een veel rijkere flora en fauna. Daarenboven komt die verbeterde waterkwaliteit tegemoet aan de doelstellingen van de kaderrichtlijn water tot het behalen van een goede chemische en biologische waterkwaliteit"

Het realiseren van het natuuralternatief waarbij enkel de sluis in Geraardsbergen wordt opengezet strookt niet met het huidige beslist beleid, realiseert nog geen stromende rivier en vereist onderzoek naar bijkomende ingrepen:

- Het vernieuwen van de stuw te Geraardsbergen is opgenomen in de actielijst van het bekkenbeheerplan van het Denderbekken (2008-2013) en is dus ingebed in het integraal waterbeleid.

- Indien de stuwsluis van Geraardsbergen wordt opengezet, wordt enkel een nieuw (met 1,60m verlaagd) peil aangenomen binnen het deel Geraardsbergen- Deux-Acren van de rivier en is er nog geen sprake van een natuurlijk peilverloop en een stromende rivier. Het verlaagde peil wordt nog steeds ingesteld door de stuw te Idegem,

- Bij het verwijderen van de stuw te Geraardsbergen zullen ook opwaarts diverse ingrepen met betrekking tot de kunstwerken zoals oeververdedigingen, bruggen, etc. (bvb: In functie van effecten op grondwaterstromingen; stabiliteit van deze kunstwerken) vereist zijn. Het natuuralternatief waarbij enkel de stuw in Geraardsbergen wordt opengezet, dient om bovenstaande redenen niet verder onderzocht te worden in het MER.

Het natuuralternatief kan dus enkel uitgevoerd worden indien dit voor de hele Dender gedaan wordt. Het betreft niet alleen aanpassingen/openzetten van alle bestaande stuwen maar vereist ook diverse ingrepen (aan kunstwerken, oevers, overstromingszones,...) langsheen de Dender. In dat opzicht is het voorgestelde natuuralternatief geen alternatief voor vernieuwen van de stuwsluis te Geraardsbergen maar situeert het zich duidelijk op een hoger niveau'.

Het realiseren van het natuuralternatief is op korte termijn ook niet als kansrijk te beschouwen. Het opstuwen van het waterpeil in rivieren door middel van stuwen is een praktijk die reeds meerdere eeuwen zowel in binnen- als buitenland wordt toegepast. Dit met als doel om scheepvaart op de rivier mogelijk te maken, alsook om de waterafvoer van de rivier te regelen. Het wegnemen van de stuwen om een natuurlijk peilverloop en vrij stromende rivier te creëren maakt beide doelstellingen niet langer mogelijk. De impact van een dergelijk scenario naar mens, natuur en landschap ten gevolge het gewijzigde waterpeil en overstromingsregime kan groot zijn. Het onderzoek dat voor een dergelijk alternatief noodzakelijk is, overstijgt ruimschoots de scope van het project omtrent het vernieuwen van de stuwsluis. Een dergelijk onderzoek zou zich eerder situeren op het, niveau van een haalbaarheidsonderzoek en zou bij voorkeur genieten van een zeker maatschappelijk en/of politiek draagvlak.

Op basis van bovenstaande redenen is de dienst Mer van oordeel dat het natuuralternatief niet verder dient meegenomen te worden in het alternatievenonderzoek. Het MER zal een duidelijke onderbouwing opnemen waarom het natuuralternatief op korte termijn niet als een kansrijk alternatief te beschouwen valt voor het geplande project. Het realiseren van een nieuwe stuwsluis te Geraardsbergen hypothekeert in principe een mogelijke realisatie van het natuuralternatief op lange termijn niet. Dit zal ook gemotiveerd worden in het MER.

De gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar onderschrijft het standpunt van de dienst MER en maakt zich de motivatie en conclusie eigen.

(2) Over het tweede punt van het bezwaar kunnen we het volgende zeggen:

- In verband met het doel van het project: In het bezwaarschrift wordt gesteld dat het doel van dit project de reductie van overstromingen is. Dit is echter niet (volledig) correct. Het project-MER vermeldt in hoofdstuk 2.3 "Doelstelling project" op pagina 4 en 5 het volgende: De bestaande infrastructuur van de stuwen te Geraardsbergen is verouderd. Ze kunnen hun functie niet meer vervullen omdat ze niet meer voldoen aan de eisen die eraan gesteld worden. Deze eisen betreffen de functionaliteit de arbeidsveiligheid en de bedrijfszekerheid (...). Het vernieuwen van het stuwsluiscomplex heeft dus zeker niet enkel tot doel overstromingen tegen

te gaan maar kadert wel mede in een groter geheel van maatregelen die door W&Z genomen worden om het risico op en de schade van overstromingen te beperken zoals uiteengezet wordt in het project-MER op pagina 5 en verder.

-In verband met de wijziging van de vegetatie in habitatrichtlijngebied: Bij de discipline fauna en flora worden de effecten wijziging van vegetatie besproken op pagina 132. Het MER stelt onder andere het volgende: "Er zijn twee zones binnen het studiegebied die in de exploitatiefase minder zullen overstromen (...). In Vlaanderen gaat het om een perceel in VEN-gebied dat op de BWK aangeduid is als soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) met enkele bomenrijen (kbp en kbs+) wat resulteert in een .complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen. (...) iets zuidelijker ligt in Wallonië een grotere zone die volgens de 'occupation du sol' is aangeduid als zone humide of als territoire agricole. De overstromingsdiepte voor een T1 is in de referentiesituatie beperkt tot minder dan 0,5 m en zal bij uitvoering van het project deels niet meer overstromen (...). Het gaat zowel in Vlaanderen als in Wallonië om soortenarm cultuurgrasland, een biologisch minder waardevolle zone. Hier zijn geen waardevolle vegetaties aanwezig die beïnvloed kunnen worden door deze wijziging. Het effect is neutraal. Bij een T100 zal de overstromingszone dezelfde oppervlakte hebben maar de waterstanden zullen minder hoog zijn. Zo zal de waterstand in het centrale deel wijzigen van meer dan 1,5m naar 1-1,5 m boven maaiveld. Dit heeft geen effect op vegetaties die daar aanwezig zouden zijn.

Uit de effectbespreking blijkt duidelijk dat er geen impact verwacht wordt op de overstromingsgevoelige habitats 6430 en 91E0 die voorkomen binnen habitatrichtlijngebied. Ook de voortoets passende beoordeling (pagina 135 van het project-MER) komt tot de conclusie dat het voorliggende project zeker geen negatieve effecten veroorzaakt voor de gunstige staat van instandhouding van de soorten en habitats van de beschouwde SBZ. Het opstellen van een passende beoordeling wordt dan ook niet noodzakelijk geacht. Dit werd ook zo bevestigd door het Agentschap voor Natuur en Bos.

-In verband met het niet bespreken van de effecten van overstromingen met een terugkeerperiode tussen T1 en T100: Het MER stelt hierover dat de bespreking van de effecten van het gepland initiatief gebaseerd is op de resultaten van de studie 'Simulaties Overstromingseffecten Dender' van het waterbouwkundig laboratorium (De Boeck et al., 2013). Met het model zijn compositiehydrogrammen doorgerekend voor een terugkeerperiode T1, T2, T5, T10, T25, T50, T100, T250 en T1.000. De effecten worden besproken voor een kleine terugkeerperiode (T1) en voor grotere terugkeerperiodes (T50 en T100).

De erkende MER-deskundige Water die de effectbespreking heeft uitgevoerd had bij de opmaak van het onderzoek dus de nodige informatie (T2, T5, T10, ...) ter beschikking. Op basis van deze informatie is geoordeeld dat het bespreken van de effecten voor een kleine terugkeerperiode (T1) en voor grotere terugkeerperiodes (T50 en T100) een voldoende correct beeld geeft van de effecten van het gepland initiatief. De dienst Mer is akkoord met deze methodologie en ook tijdens de MER-procedure is er geen adviesinstantie geweest die opmerkingen hierover had: Hoewel dus ook uit de figuren in het MER op te maken valt dat enkel rekening is gehouden met T1 en T100 blijkt uit de tekstuele uitleg dat de deskundige wel degelijk rekening heeft gehouden met ook andere terugkeerperiodes. Zo staat er bijvoorbeeld op pagina 88 bij de bespreking van het waterpeil het volgende: "De vernieuwde stuw zorgt bij T1 opwaarts van Geraardsbergen voor een verlaging van 10-30 cm. Ook voor hogere terugkeerperiodes (T2,

T5, T10, T25, T50, T100 en T1000) treedt een waterpeildaling van dezelfde grootteorde op opwaarts van de stuwsluis."

Uit bovenvermelde bespreking kan worden besloten dat het ingediende bezwaar ontvankelijk, doch ongegrond is.

...

MILIEUTOETS

Dit project valt onder bijlage II van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10. december 2004, meer bepaald categorie 10'h) 'Werken inzake kanalisering, met inbegrip van de vergroting of verdieping van de vaargeul, en ter beperking van overstromingen, met inbegrip van de aanleg van sluizen, stuwen, dijken, overstromingsgebieden en wachtbekkens, die gelegen zijn in. of een aanzienlijke invloed kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied'.

De dienst MER heeft op 10 november 2014 de project-MER voor de bouw van een stuw met aanhorigheden in Geraardsbergen goedgekeurd.

Uit de project-MER blijkt dat het project weinig tot geen nadelige en zeker geen significant nadelige effecten heeft.

Er werden ook geen stedenbouwkundig relevante milderende maatregelen voorgesteld.

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

Deze beoordeling --als uitvoering van art. 1.1.4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling en met oog voor de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen - houdt rekening met de volgende criteria als uitvoering van art. 4.3.1. van de codex:

De aanvraag -kadert in de -uitvoering van volgende acties van het bekkenbeheerplan van het Denderbekken; actie A30 'Renoveren van de stuw van Geraardsbergen' en actie A83 'Sanering van het vismigratieknelpunt t.h.v. stuwsluis Geraardsbergen'.

Vanuit de startnota 'Streefbeeld Dender: waterbeheersing en Transport' (2004) kwam ook naar voren dat de stuwen op de Dender tussen Geraardsbergen en Aalst, gezien hun ouderdom en moeilijke bediening, beperkte capaciteit en ontoereikende bedrijfszekerheid vernieuwd moesten worden.

Een deel van de aanvraag, meer bepaald de werken op linkeroever ter realisatie van het nieuwe dienstgebouw en de omgevingsaanleg (sluisplein, parking, ...) zijn strijdig met het BPA "Den Bleek". Hiervoor werd op 09/09/14 een projectvergadering gehouden.

De gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar stelde hierbij vast dat het gevraagde de grenzen van het ruimtelijk functioneren van het gebied en de omliggende gebieden niet overschrijdt gezien de beperkte omvang en het beperkte ruimtelijke bereik van de effecten van het project. Bijgevolg besliste de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar dat bij de beoordeling van de vergunningsaanvraag toepassing kon gemaakt worden van art. 4.4.7,§2 VCRO.

Het vernieuwen van het stuwsluiscomplex is noodzakelijk en heeft een groot maatschappelijk belang:

enerzijds zal door de voorziene moderne stuwen vlugger, flexibeler en beter kunnen worden ingespeeld op waterpieken, wat de waterbeheersing en het vermijden van overstromingen ten goede komt;

anderzijds zorgt de motorisering van de stuw en het nieuw bedieningsgebouw voor een moderner, efficiënter en veiliger scheepvaart (zowel goederentransport als recreatievaart). Dit zorgt evenwel niet voor een aantasting van de natuurlijke omgeving, zoals gesteld in het MER.

Het vernieuwen van het stuwsluiscomplex gebeurt met respect voor de erfgoedwaarden.

De nieuwe stuwrichting wordt aangelegd in de stuwgeul opwaarts van de huidige Oude Grote stuw. Hiervoor worden klepbalgstuwen en ondergrondse afvoerkokers voorzien.

Hierdoor kunnen de historische sluis en stuwen integraal bewaard blijven, wordt het beschermd landschap en de beschermde monumenten op de site zo weinig mogelijk aangetast en kan deze nieuwe stuw duidelijk afgelezen worden als toevoeging op deze historische site.

Daarnaast worden een aantal storende constructies verwijderd.

Door de voorziene versobering van de site wordt het aanwezige erfgoed versterkt.

Principieel worden de sluis, de Oude Grote stuw en de Oude Kleine stuw en de als monument beschermde delen van de oeververdediging gerestaureerd. Hierbij wordt de sluis gemotoriseerd en worden de schotbalken van de Oude Grote stuw en de Oude Kleine stuw permanent opgetrokken. Deze restauraties dienen nog concreet te worden uitgewerkt. Hiertoe dienen de nodige machtigingen van het Agentschap Onroerend Erfgoed te worden bekomen.

Op het bestaande complex komen een veelheid aan soorten leuningen, hekkens, balustraden voor. Dit is storend voor het aanwezige erfgoed; de aanvrager wenst deze constructies te verwijderen, behalve het historische hekwerk. In de plaats wordt een transparant leuningwerk met geweven staalkabel net voorzien. Daardoor oogt het complex rustiger en komen de beschermde monumenten en het beschermde landschap meer tot zijn recht.

Principieel wordt het historische hekwerk dus behouden. Maar hoe dit wordt geïntegreerd in huidig project en bij de beschermde monumenten dient wel nog verder uitgewerkt en mee opgenomen in de gedetailleerde restauratiestudie van de monumenten (zie hierboven).

Gelet op het voorwaardelijk gunstig advies van 10/02/2005 van het Agentschap Onroerend Erfgoed; de geformuleerde voorwaarden worden in deze beslissing opgenomen.

Het voorzien van een vistrap in de stuwgeul van de Oude Kleine stuw zorgt er voor dat vissen zich vrij kunnen verplaatsen naar op- en afwaarts het stuwsluiscomplex, wat het bestaande vismigratieknelpunt oplost.

De locatie van het stuwsluiscomplex is archeologisch belangrijk. We verwijzen ook naar het voorwaardelijk gunstig advies van 30/01/2015 van het Agentschap Onroerend Erfgoed, archeologie, de geformuleerde voorwaarden worden in deze beslissing opgenomen.

Het nieuwe bedieningsgebouw wordt voorzien naast de sluis zodat de relatie met het stuwsluiscomplex behoud. Door de materiaalkeuze en de gekozen architectuur is er een duidelijk onderscheid tussen deze moderne toevoeging en de historische gebouwen..

Het sluisplein wordt voorzien in kasseien, wat aansluit bij de bestaande kasseien van de linker sluiswand en de beschermingen ten goede komt.

Over beide stuweilanden loopt de historische voetweg nr. 35 volgens de Atlas der Buurtwegen.

De bestaande voetweg wordt behouden, maar verplaatst.

Op 18/06/2015 besliste de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen dat de voetweg nr.35 te Geraardsbergen gedeeltelijk mag worden verplaatst, zoals voorzien.

De voetweg wordt ook meer esthetisch ingericht en wordt verder beveiligd.

Met betrekking tot de zaak der wegen werd op 12/05/2015 door de gemeenteraad van de stad Geraardsbergen een gunstige beslissing genomen in toepassing van artikel 4.2.25 van de Vlaamse Codex ruimtelijke ordening.

Met betrekking tot deze aanvraag werden (voorwaardelijke) gunstige adviezen uitgebracht door het college van Burgemeester en Schepenen, de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Oost-Vlaanderen, het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Agentschap voor Natuur en Bos. De betrokken voorwaarden worden in de beslissing opgenomen.

Het bezwaarschrift, dat naar aanleiding van het openbaar onderzoek werd ingediend, is ontvankelijk doch ongegrond,

ALGEMENE CONCLUSIE

Uit bovenstaande motivering blijkt dat de aanvraag in overeenstemming is (of kan gebracht worden mits het opleggen van de nodige voorwaarden) met de wettelijke bepalingen, alsook met de goede plaatselijke ordening en met zijn onmiddellijke omgeving.

BIJGEVOLG WORDT OP 04.09.2015 HET VOLGENDE BESLIST:

De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar geeft de vergunning af aan de aanvrager, die ertoe verplicht is

1° het college van burgemeester en schepenen en de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar per beveiligde zending op de hoogte te brengen van het begin van de werkzaamheden of handelingen waarvoor vergunning is verleend, ten minste acht dagen voor de aanvatting van die werkzaamheden of handelingen;

2° de volgende voorwaarden na te leven:

· de voorwaarden, opgelegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed, dienen strikt nageleefd;

o Het aanvragen van een machtiging voor alle werken die betrekking hebben op de restauratie van de oude grote en kleine stuw.

o Het aanvragen van een machtiging voor alle werken die betrekking hebben op de restauratie en automatisering van de sluis.

o Het aanvragen van een machtiging voor de materiaalkeuze van de als monument beschermde delen van de oeeververdediging

o Het verder detailleren van de dienstbrug in functie van de onderliggend beschermde kaaimuren, dit wordt ook apart met een' machtiging aangevraagd.

o Algemeen concept van het hekwerk rond de historische sluis en oude grote en oude kleine stuw dient herbekeken te worden in functie van het behoud van het al dan niet aanwezige historische hekwerk en de afsluiting van de publieke delen. Het herplaatsen van het oorspronkelijk hekwerk dient meegenomen in de gedetailleerde restauratiestudie van de

monumenten en dient dan ook mee deel uit te maken van de latere aanvraag van de toelating voor handelingen aan of in beschermd onroerend erfgoed

- de voorwaarden, opgelegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed, dienst archeologie, dienen strikt nageleefd;

- o Voorafgaand aan de realisatie van het project dient het hele terrein door een archeologisch onderzoek te worden voorafgegaan en dit in opdracht van de bouwheer die de financiële lasten hiervoor draagt. Dit onderzoek heeft als doel een ongedocumenteerde vernieling van waardevol archeologisch erfgoed te vermijden.

- o Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de bepalingen van het archeologiedecreet. Dit, betekent onder meer dat het onderzoek, inclusief de rapportage, wordt uitgevoerd door en onder leiding van een archeoloog. De archeoloog vraagt hiertoe een onderzoeksvergunning aan bij het agentschap (Onroerend Erfgoed, Brussel, Back Office Beheer, Koning Albert II-laan 19, bus 5, 1210 Brussel). Aan deze vergunning worden bijzondere voorwaarden gehecht. De bouwheer kan deze bijzondere voorwaarden vooraf opvragen bij de provinciale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed (zie hoofding) om de aanbesteding - van de archeologisch onderzoek vlot te laten verlopen.

- o Het archeologisch onderzoek omvat eveneens de opmaak van een rapport. Dit rapport moet, conform de bijzondere voorwaarden, binnen een bepaalde termijn na het afronden van het onderzoek aan het agentschap Onroerend Erfgoed worden toegezonden. Pas na de ontvangst van het rapport kan het agentschap Onroerend Erfgoed een vrijgavebrief opmaken.

- rekening te houden met de aandachtspunten uit het advies van de provincie Oost-Vlaanderen, dienst Integraal Waterbeleid:

- o Volledigheidshalve wordt u erop gewezen dat de grondstrook die paalt aan de beek te allen tijde onderworpen blijft aan de bepalingen van de wet van 28 december 1967 en het provinciaal reglement op de onbevaarbare Waterlopen van 27 mei 1955 o.a. voor wat betreft de uit te voeren onderhoudswerken, recht van doorgang e.d.

- o Eventuele wijzigingen aan de waterloop dienen voorafgaand aan de uitvoering gemachtigd te worden door de Deputatie. Hiervoor moet de aanvrager een apart dossier indienen.

...

Dit is de eerste bestreden beslissing.

2.

Op 10 november 2014 keurde de dienst MER van de afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie het project-MER voor de "bouw van een stuw met aanhorigheden te Geraardsbergen" goed.

De overwegingen in deze beslissing luiden:

" ...

1. Inleiding

Het voorgenomen project betreft de vernieuwing van de stuw op de Dender in Geraardsbergen. Deze stuw is aan vernieuwing toe gezien de ouderdom, de moeilijke bediening, de beperkte capaciteit en bedrijfszekerheid.

Het MER dient bij de stedenbouwkundige vergunning gevoegd te worden.

Deze activiteiten zijn onderworpen aan de m.e.r.-plicht volgens het project-m.e.r.-besluit, met name:

Bijlage II 10 h Werken inzake kanalisering met inbegrip van de vergroting of verdieping van de vaargeul en ter beperking van overstromingen met inbegrip van de aanleg van sluizen stuwen dijken overstromingsgebieden en wachtbekkens, die gelegen zijn in of een aanzienlijke invloed kunnen hebben op bijzonder beschermd gebied"

Voor categorieën van projecten opgenomen in bijlage II van het project-m.e.r.-besluit, is het indienen van een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de m.e.r.-plicht mogelijk. Door de initiatiefnemer wordt echter afgezien van dit verzoek.

De dienst Mer van de Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid verklaarde het kennisgevingsdossier volledig op 21 maart 2014. De bijzondere richtlijnen dateren van 4 juli 2014.

Gezien de ligging van het project werden de betrokken administratie in Wallonië (Direction générale opérationnelle de l'agriculture, des ressources naturelles et de l'environnement (DGARNE) en Direction de la Prévention des pollutions Direction générale opérationnelle de l'aménagement du territoire, du logement et du patrimoine et de l'Energie (DGATLPE) Direction de l'Aménagement régional) betrokken in de procedure.

2. Inhoudelijke toetsing van het project-MER

In artikel 4.3.8. §2 van het D.A.B.M. wordt gesteld dat de dienst Mer het project-MER inhoudelijk moet toetsen:

- Aan de beslissing, bedoeld in artikel 4.3.5, §1;
- in voorkomend geval aan de overeenkomstig artikel 4.3.6, §3, door haar verstrekte aanvullende bijzondere richtlijnen;
- aan de overeenkomstig artikel 4.3.7 vereiste gegevens.

Het resultaat van die toetsing is terug te vinden in dit project-MER-verslag.

Toetsing aan artikel 4.3.8 §2, 1° D.A.B.M.

Krachtens dit artikel moet het project-MER getoetst worden aan de "richtlijnen" van 4 juli 2014. De dienst Mer is van mening dat het project-MER voldoet aan deze richtlijnen.

Toetsing aan artikel 4.3.8 §2, 2° D.A.B.M.

Na de richtlijnenvergadering van 15/05/2014 is er nog informeel en formeel overleg geweest tussen de dienst Mer en de MER-deskundigen over de inhoud van het project-MER.

Er werden geen aanvullende bijzondere schriftelijke richtlijnen opgemaakt

Toetsing aan artikel 4.3.8 §2. 3° D.A.B.M.

In artikel 4.3.7 van het D.A.B.M. worden de onderdelen opgesomd die minstens in het project-MER opgenomen moeten worden.

De dienst Mer is van mening dat het project-MER al deze onderdelen in voldoende mate bevat.

3. Goedkeuring van het project-MER

Op basis van bovenstaande toetsing keurt de dienst Mer het voorliggende project-MER goed.

...

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMST

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen. Het verzoek tot tussenkomst is ontvankelijk.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

A. Ontvankelijkheid wat betreft de tijdigheid van de vordering

Uit het dossier blijkt dat de vordering tot vernietiging tijdig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

B. Ontvankelijkheid wat betreft het voorwerp van het beroep

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij vraagt naast de vernietiging van de stedenbouwkundige vergunning van 4 september 2015 ook de vernietiging van de beslissing van de dienst MER van 10 november 2014 betreffende de goedkeuring van het project-MER. Zij verwijst naar de arresten nummer 216.548 van 29 november 2011 en nummer 223.083 van 29 maart 2013 van de Raad van State en stelt dat het project-MER en dus de goedkeuring ervan een noodzakelijke voorwaarde is om tot de daaropvolgende beslissing, de goedkeuring van de stedenbouwkundige vergunning, te kunnen overgaan.

2.

De verwerende partij werpt op dat het beroep onontvankelijk is voor zover de vernietiging wordt gevorderd van het besluit van de dienst MER van 10 november 2014 waarbij het project-MER wordt goedgekeurd (tweede bestreden beslissing). Zij stelt namelijk dat deze beslissing geen vergunningsbeslissing, valideringsbeslissing of registratiebeslissing is zoals bepaald in artikel 4.8.2, eerste lid VCRO en dat de Raad niet bevoegd is om een uitspraak te doen over het verzoek tot vernietiging van de tweede bestreden beslissing.

De tussenkomende partij treedt de verwerende partij bij.

3.

De verzoekende partij stelt in haar wederantwoordnota dat de Raad de bevoegdheid heeft om de onregelmatigheden van het project-MER en het goedkeuringsbesluit te onderzoeken.

Beoordeling door de Raad

1.

In de eerste bestreden beslissing wordt overwogen dat het project valt onder bijlage II van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage (hierna: project-MER-besluit), meer bepaald categorie 10 h) “Werken inzake kanalisering, met inbegrip van de vergroting of verdieping van de vaargeul, en ter beperking van overstromingen, met inbegrip van de aanleg van sluizen, stuwen, dijken, overstromingsgebieden en wachtbekkens, die gelegen zijn in of een aanzienlijke invloed kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied”.

Het wordt aldus niet betwist dat het aangevraagde onderworpen is aan de verplichting tot het opstellen van een project-MER of een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de rapportageverplichting.

2.

Artikel 4.3.1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna : DABM), zoals gewijzigd bij decreet van 18 december 2002 en 23 maart 2012, bepaalt:

“Voorgenomen projecten worden, alvorens een vergunning kan worden verleend voor de vergunningsplichtige activiteit die het voorwerp uitmaakt van het project, aan een milieueffectrapportage onderworpen in de gevallen bepaald in dit hoofdstuk”.

Het bedoeld hoofdstuk in de bepaling is “Hoofdstuk III. Milieueffectrapportage over projecten”.

De tweede bestreden beslissing betreft een beslissing zoals bedoeld in artikel 4.3.8, §2 DABM, waarbij “de administratie” het project-MER goedkeurt. Artikel 4.1.1, 12° DABM definieert de administratie als “de door de Vlaamse Regering aangewezen diensten die bevoegd zijn voor het leefmilieu”.

Artikel 4.1.7 DABM stelt dat de overheid bij haar beslissing rekening houdt met het goedgekeurde rapport en legt aan de overheid een bijzondere motiveringsplicht op.

Uit de voorgaande bepalingen blijkt dat een beslissing tot goedkeuring van een project-MER, die genomen wordt door “de administratie”, voorafgaat aan een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag en een voorbereidende handeling uitmaakt in het kader van de vergunningsaanvraagprocedure.

3.

Op grond van artikel 4.8.2, eerste lid, 1° VCRO is de Raad bevoegd om uitspraak te doen over de beroepen die worden ingesteld tot vernietiging van vergunningsbeslissingen, zijnde uitdrukkelijke of stilzwijgende bestuurlijke beslissingen, genomen in laatste administratieve aanleg, betreffende het afgeven of weigeren van een vergunning.

De beslissing tot goedkeuring van een project-MER, die genomen wordt door de “administratie” en voorafgaat aan een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, kan niet beschouwd worden als een vergunningsbeslissing als bedoeld in artikel 4.8.2, eerste lid, 1° VCRO.

Evenmin is deze beslissing een voorbeslissing van een vergunningsbeslissing. Het blijkt immers niet dat een beslissing tot goedkeuring van een project-MER, die weliswaar een voorbereidende handeling uitmaakt, tevens een voorbeslissing betreft. Daartoe is vereist dat een voorbereidende beslissing naar rechtsgevolgen determinerend is voor de eindbeslissing, *in casu* de vergunningsbeslissing, hetgeen niet het geval is.

Het voorgaande belet echter niet dat een verzoeker zich, bij het bestrijden van een vergunningsbeslissing, kan beroepen op eventuele onregelmatigheden van de voorbereidende handeling.

De exceptie is gegrond. Het beroep tot vernietiging van de tweede bestreden beslissing is onontvankelijk.

C. Ontvankelijkheid wat het belang betreft

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij stelt dat de bestreden beslissing nadelige gevolgen kan hebben voor het behoud en het overleven van de overstromingsgevoelige habitats 6430 en 91E0, aangezien het project tot doel heeft de overstromingen van de Dender te reduceren. Aangezien de aanvraag deel uitmaakt van een totaalproject waarbij op termijn alle stuw-sluiscapexen gemoderniseerd zullen worden, zullen er ook negatieve effecten zijn voor de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk en voor de habitats in de Habitatrichtlijngebieden.

Onder verwijzing naar enkele arresten van de Raad stelt de verzoekende partij dat zij sowieso belang heeft om rechtsgeldig een annulatieberoep in te stellen tegen de bestreden beslissingen. Zij verwijst naar haar doelstellingen die omschreven staan in artikel 2 van haar statuten, waarbij zij benadrukt dat zij geen algemeen belang nastreeft. De verzoekende partij voert aan dat zij het collectief belang van al haar leden, hetgeen haar maatschappelijk doel is, nastreeft. Het collectief van haar leden geniet immers met volle teugen van de Vlaamse Ardennen in al zijn facetten en de bestreden beslissing tast de belevingswaarde van het landschap, het behoud van de biodiversiteit en natuurwaarden van de Dendervallei aan. Deze waarden kunnen niet worden toegekend aan

een individu, maar het opkomen voor het belang van deze waarden in de Vlaamse Ardennen is een specifieke eigenschap van het collectief van al haar leden. De verzoekende partij is dan ook een procesbekwame vereniging in de zin van artikel 4.8.16, §1, 4° VCRO.

2.

De verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partij, die met de huidige vordering een niet-toegelaten *actio popularis* tracht in te stellen. Het geografisch werkingsgebied van de verzoekende partij is zeer uitgebreid en haar doelstellingen hebben een absoluut algemene draagwijdte. De eerste bestreden beslissing heeft echter geen algemene draagwijdte maar heeft betrekking op zeer specifieke werken en handelingen die beperkt blijven tot een welbepaalde plaats.

De vereniging heeft volgens de verwerende partij dan ook niet de nodige rechtsbekwaamheid om een vordering tot vernietiging in te stellen. De verwerende partij stelt dat het beroep onontvankelijk is wegens gebrek aan belang in hoofde van de verzoekende partij.

3.

De tussenkomende partij stelt dat zij zich aansluit bij de uiteenzetting van de verwerende partij.

4.

De verzoekende partij stelt in haar wederantwoordnota nog dat de verwerende partij louter poneert dat de verzoekende partij niet zou beschikken over een duurzame effectieve werking, zonder dit verder te onderbouwen of enige repliek te geven op de concrete elementen daaromtrent uit het verzoekschrift. Zij verwijst voorts naar rechtspraak van de Raad.

5.

De verwerende partij voegt niets wezenlijks toe in haar laatste nota, en de tussenkomende partij stelt zich nogmaals aan te sluiten bij het betoog van de verwerende partij.

Beoordeling door de Raad

1.

Uit artikel 4.8.11, § 1, eerste lid, 4° VCRO volgt dat een procesbekwame vereniging bij de Raad op ontvankelijke wijze een beroep kan instellen, indien zij optreedt namens een groep wiens collectief belang door de bestreden beslissing is bedreigd of geschaad en voor zover zij beschikt over een duurzame en effectieve werking overeenkomstig de statuten.

Het doel van de verzoekende partij wordt onder meer als volgt omschreven in artikel 2 van de statuten die zij voorlegt:

“ ...

§1. De vereniging heeft tot doel het behoud, de bescherming en verbetering van het menselijk en natuurlijk leefmilieu kaderend in een duurzame ontwikkeling van de

samenleving, waarbij voldaan wordt aan de behoeften van de huidige generatie, zonder dat daarbij de behoeften van de volgende generaties in het gedrang komen.

§2. Deze doelstelling omvat:

- Het behoud, het herstel, de ontwikkeling en het beheer van de biodiversiteit, natuur en natuurwaarden;

- Het behoud, het herstel, de ontwikkeling en het beheer van open ruimte, landschappen, monumenten, cultureel erfgoed, stedenschoon en dorpsgezichten;

...

- Het bereiken van een algemene basismilieukwaliteit voor de milieucompartimenten water, bodem en lucht en het bereiken van een bijzondere milieukwaliteit in specifieke omstandigheden of gebieden;

...

- Het bereiken van een beleid dat berust op o.a. het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt;

...

- Het optreden in rechte voor de administratieve en gerechtelijke overheden, teneinde de toepassing van de doelstellingen sub par. 1 op het terrein binnen het werkgebied van de vereniging te verwezenlijken, onverminderd haar recht tot verhaal tegen administratieve besluiten van zelfs reglementaire aard. Bij deze actie kan zij alle nuttige of noodzakelijke vorderingen stellen, zoals staking en voorkoming van milieuschaden herstel in natura, schadevergoeding, bewarende maatregelen, enz.

..."

Uit artikel 1, §5 van de statuten blijkt vervolgens dat de verzoekende partij is opgericht voor onbepaalde duur en uit artikel 1, §4 dat haar werking zich voornamelijk richt op de gemeenten Anzegem, Avelgem, Brakel, Deinze, De Pinte, Gavere, Geraardsbergen, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Lierde, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Waregem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

2.

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij een collectief belang nastreeft dat duidelijk te onderscheiden is van het algemeen belang. Uit de statuten van de verzoekende partij blijkt dat de doelstellingen van de verzoekende partij niet beperkt zijn tot de individuele belangen van haar leden. Haar doelstelling omvat o.a. "het behoud, het herstel, de ontwikkeling en het beheer van de biodiversiteit, natuur en natuurwaarden" en "het behoud, het herstel, de ontwikkeling en het beheer van open ruimte, landschappen, monumenten, cultureel erfgoed, stedenschoon en dorpsgezichten". Deze doelstelling kan beschouwd worden als een collectief belang dat onderscheiden is van het algemeen belang en dat niet de loutere optelsom is van de individuele belangen van haar leden. In haar verzoekschrift maakt de verzoekende partij voldoende duidelijk dat de zaken die zij aanklaagt passen binnen haar statutair doel en haar werkingsgebied. Zij geeft ook concreet aan waarover het gaat, welke hinder zij vreest en welke natuurwaarden zij bedreigd acht. De Raad aanvaardt de door de verzoekende partij beschreven aantasting van de habitats in

de zin van de Habitatrichtlijn en de mogelijke impact op natuur in de VEN-gebieden en natuurreservaten door het beperken van de overstromingen. De Raad is van oordeel dat de verzoekende partij voldoende aannemelijk maakt dat het ingeroepen collectief belang door de bestreden beslissing bedreigd of geschaad wordt.

De statuten van de verzoekende partij bevatten een duidelijke geografische beschrijving, namelijk 21 gemeenten die *grosso modo* tot de Vlaamse Ardennen kunnen worden gerekend waaronder de desbetreffende gemeente Geraardsbergen. De met de bestreden beslissing vergunde werken zijn dus gesitueerd in het werkingsgebied van de verzoekende partij.

De bewering van de verwerende partij dat de bestreden beslissing betrekking heeft op zeer specifieke werken en handelingen die beperkt zijn tot een welbepaalde plaats, terwijl de verzoekende partij een zeer uitgebreid geografisch werkingsterrein heeft, is daarbij niet relevant. Artikel 4.8.11, §1, 4° VCRO vereist niet dat er een band van evenredigheid bestaat tussen de draagwijdte van de beslissing en het territoriaal actieterrein van de verzoekende partij. De Raad merkt daarbij tevens op dat een al te restrictieve invulling van het belang van de verzoekende partij onverenigbaar is met artikel 9.2 van het Verdrag van Aarhus betreffende de toegang tot de rechter voor niet-gouvernementele organisaties, zoals de verzoekende partij.

Tenslotte stelt de Raad vast dat de verzoekende partij afdoende aannemelijk heeft gemaakt dat zij over een duurzame en effectieve werking beschikt overeenkomstig haar statuten, hetgeen ook niet ernstig wordt betwist door de verwerende of de tussenkomende partij.

De exceptie wordt verworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij zet in haar eerste middel een schending uiteen van de artikelen 26*bis*, 35 en 36*ter juncto* artikelen 6, 8, 17 en 49 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna: Natuurdecreet), *juncto* de richtinggevende en bindende bepalingen uit het Ministerieel Besluit van 14 mei 2009 houdende definitieve goedkeuring van het natuurrichtplan voor het Vlaams Ecologisch Netwerk, de speciale beschermingszones en de groene bestemmingsgebieden van de 'Dendervallei tussen de gewestgrens en Ninove, evenals het Raspailleboscomplex en het Geitebos' (hierna: Natuurrichtplan), de schending van artikel 6 *juncto* artikel 3 van de Europese richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna: Habitatrichtlijn), de schending van de materiële motiveringsplicht en van artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna: Motiveringswet), de

schending van artikelen 1.2.1, 4.1.4, 4.3.7 en 4.3.8 §2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), en de schending van het integratiebeginsel en van de beginselen van behoorlijk bestuur met name het voorzorgsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

De verzoekende partij stelt dat het cumulatief effect van het moderniseren van de stuwsluiscplexen op de Dender op de natuur niet (afdoende) werd onderzocht in het project-MER. Ze zet uiteen dat het project-MER er bij de bespreking van het overstromingsrisico voor het ontwikkelingsscenario geen twijfel over laat bestaan dat er een zichtbare daling van het waterpeil zal plaatsvinden. Volgens de verzoekende partij bestaat er dan ook geen twijfel over dat de ont- en afwatering van de gebieden stroomopwaarts de stuwsluiscplexen gewijzigd zal worden. Op termijn zal dan ook de vegetatie veranderen, waaronder de instandhouding van de overstromingsgevoelige habitats 6430 en 91E0 niet gegarandeerd is. De verzoekende partij verwijst naar de resultaten van een passende beoordeling van een ander project inzake het habitatrichtlijngebied dat het meest nabij het stuwsluiscplex gelegen is.

Vervolgens zet de verzoekende partij uiteen dat een impact te verwachten is op het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), de erkende natuurreservaten en de habitatrichtlijngebieden, en zet ze een schending uiteen van het natuurrichtplan en van de artikelen 4.1.4, 4.3.7 en 4.3.8, §2 DABM inzake de milieueffectrapportage.

Wat betreft de invloed op het VEN haalt de verzoekende partij het project-MER aan dat een VEN-gebied in het studiegebied beschrijft en een verscherpte natuurtoets bevat voor de impact op het VEN-gebied. De verzoekende partij stelt vooreerst dat er in het project-MER weliswaar een verscherpte natuurtoets is opgenomen, maar dat deze enkel betrekking heeft op de muurvegetatie en de oevers, zonder dat de invloed op het VEN, laat staan de cumulatieve effecten op het VEN onderzocht werden. De verzoekende partij klaagt dat de verwerende partij geenszins stil staat bij de verbodsbepalingen die gelden in het VEN, hoewel er diverse van deze gebieden in de Dendervallei gelegen zijn, en wijst erop dat het artikel 25, §3 van het Natuurdecreet elke wijziging, hoe klein of hoe groot ook, in de vegetatie of de ont- en afwatering in het VEN verbiedt. Aangezien uit de motivering van de bestreden beslissing niet blijkt dat er ontheffing werd verleend voor deze verbodsbepalingen, schendt de bestreden beslissing ook de Motiveringswet. De verzoekende partij haalt een rapport over overstromingsgebieden aan en wijst de extreme zeldzaamheid van de natuurwaarden in de Dendervallei (waaronder habitat 91E0). De schade aan deze natuurwaarden zal onvermijdelijk voortvloeien uit het project zelf als onderdeel van een groter project, en zal bovendien onherstelbaar zijn. Met artikel 26*bis* van het Natuurdecreet had de decreetgever de intentie om dergelijke aantastingen in VEN-gebied te voorkomen.

Wat betreft de invloed op de erkende natuurreservaten, wijst de verzoekende partij naar twee natuurreservaten die stroomopwaarts zijn gelegen op Vlaams grondgebied (Kortelake en Rietbeemd). Volgens de verzoekende partij zal een wijziging van het waterpeil van de Dender en zijn zijrivieren (zoals de Mark) een onrechtstreekse invloed hebben op het waterpeil in deze erkende natuurreservaten. Dit is volgens haar een schending van artikel 35, §2 van het

Natuurdecreet, dat een verbod oplegt op bepaalde werkzaamheden binnen de natuurreservaten, onder meer een verbod op het wijzigen van het waterpeil.

Wat betreft de invloed op de habitatrichtlijngebieden, geeft de verzoekende partij eerst een uiteenzetting over artikel 6.3 Habitatrichtlijn en artikel 36ter Natuurdecreet. Het artikel 6.3 van de Habitatrichtlijn bepaalt onder meer dat voor elk plan of project dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een speciale beschermingszone, een passende beoordeling wordt gemaakt van de gevolgen, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten. Volgens de verzoekende partij werd de bepaling van het artikel 6.3 van de Habitatrichtlijn enigszins afgezwakt bij de omzetting naar het artikel 36ter, §4 van het Natuurdecreet, aangezien dat bepaalt dat de overheid pas een vergunning kan toestaan als de uitvoering van de activiteit geen 'betekenisvolle' aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone kan veroorzaken. De bepaling van de Habitatrichtlijn, dat er pas een vergunning verleend kan worden wanneer de overheden zekerheid hebben gekregen dat het de 'natuurlijke kenmerken' van het betrokken gebied niet zal aantasten, heeft volgens de verzoekende partij rechtstreekse werking. Aangezien het habitatrichtlijngebied een deel van zijn natuurlijkheid zal verliezen, had de vergunningverlenende overheid het voorliggende project nooit mogen goedkeuren, of had zij dit minstens voorafgaandelijk moeten onderzoeken in een passende beoordeling.

Vervolgens zet de verzoekende partij uiteen dat het project-MER geen passende beoordeling bevat, maar enkel een 'voortoets' aangezien er volgens de makers van het project-MER geen risico op een betekenisvol effect als gevolg van het project verwacht wordt. In de voortoets van de passende beoordeling die er in het huidige project gebeurde, worden enkel de effecten tijdens de aanlegfase en de exploitatiefase besproken, hoewel men duidelijk weet heeft van de andere geplande projecten. Op basis daarvan wordt er dan besloten dat er geen passende beoordeling dient te worden opgesteld. Het project-MER bevat dus geen deugdelijk onderzoek binnen de discipline fauna en flora, aangezien uit de discipline water blijkt dat men zich er goed van bewust is dat het overstromingspeil zichtbaar zal dalen ten gevolge van het totaalproject.

De verwerende partij vertrouwt integraal op de conclusies van het project-MER en het advies van het agentschap Natuur en Bos. Zoals uiteengezet heeft het onderzoek naar de effecten op fauna en flora in het project-MER enkel betrekking op dit ene project en werd geen onderzoek gedaan naar de effecten ten gevolge van de realisatie van het totaalproject. Het advies van het agentschap Natuur en Bos bevat stijlclausules en getuigt niet van enig onderzoek, laat staan dat de cumulatieve effecten op zorgvuldige wijze werden onderzocht.

De verzoekende partij herhaalt dat het totaalproject gevolgen heeft voor de habitats 91E0 en 6430 en verwijst naar de passende beoordeling in het kader van een ander project in de Dendervallei. Tevens verwijst de verzoekende partij naar de interpretatiegids van de Europese Commissie en naar een uittreksel uit een wetenschappelijke publicatie, waaruit blijkt dat de habitats 91E0 en 6430 nood hebben aan een (natuurlijk) overstromingsregime.

Vervolgens zet de verzoekende partij een strijdigheid uiteen met het Natuurrichtplan dat is opgemaakt voor enkele VEN- en habitatrichtlijngebieden stroomopwaarts van het project en dat onder meer tot doel heeft de toestand van de habitats 91E0 en 6430 te verbeteren (van actueel ongunstig naar gunstig). De bestreden beslissing houdt geen rekening met dit Natuurrichtplan en vermeldt het niet. Het project-MER maakt melding van het bestaan van dit plan maar de inhoud en visie van het Natuurrichtplan komen vervolgens nergens meer terug in het project-MER, laat staan dat dit werd afgetoetst aan de mogelijke cumulatieve gevolgen van het totaalproject. Het Natuurrichtplan geeft een toelichting per habitat en vermeldt onder meer overstromingen als een van de milieukarakteristieken van het habitat 91E0. Volgens de verzoekende partij is onzorgvuldig gehandeld door niet afdoende rekening te houden met dit Natuurrichtplan.

De verzoekende partij vervolgt dat de artikelen 4.1.1, 4.3.7 en 4.3.8, §2 van het DABM geschonden werden aangezien er cruciale wetenschappelijke informatie ontbreekt, doordat de cumulatieve effecten niet onderzocht werden in het project-MER en de “inhoudelijke toetsing” niets inhoudelijks bevat en enkel een opsomming is van de bepalingen van het DABM.

Ook het standstill-beginsel, vervat in het artikel 8 van het Natuurdecreet, artikel 1.2.1 van het DABM en artikel 23 van de Grondwet, werd geschonden, aangezien de natuur door het vergunde project en de cumulatieve effecten van het totaalproject achteruit dreigt te gaan.

Aangezien de bestreden beslissing niet getuigt van een beleid dat gericht is op het beschermen, ontwikkelen, beheer en herstel van de natuur en het natuurlijk milieu, en het instandhouden van de natuurelementen geen volwaardige plaats heeft gekregen in het project-MER, werd ook het beginsel van de behoorlijke afweging geschonden.

Ten slotte haalt de verzoekende partij nog een aantal geschonden geachte beginselen van behoorlijk bestuur aan. Door niet stil te staan bij de conclusies van de passende beoordeling van een ander, gelijkaardig project met invloed op overstromingsgevoelige habitats, heeft de verwerende partij de zorgvuldigheidsplicht geschonden. Ook uit de goedkeuring van een project-MER waar de voorhanden zijnde wetenschappelijke kennis niet wordt getoetst aan de vaststellingen in verband met de cumulatieve effecten van het totaalproject blijkt een schending van de zorgvuldigheidsplicht. Doordat er geen rekening werd gehouden met de effecten van het totaalproject werd ook de materiële motiveringsplicht geschonden.

2.

De verwerende partij stelt dat het middel onontvankelijk, minstens ongegrond, is voor zover de verzoekende partij tegelijkertijd de schending van de Motiveringswet, de formele en de materiële motiveringsplicht inroept. Het middel is onontvankelijk in zoverre de verzoekende partij de schending van het integratiebeginsel en het voorzorgsbeginsel wel aanhaalt maar niet uiteenzet waarom deze beginselen geschonden zouden zijn.

Daarnaast stelt de verwerende partij dat de verzoekende partij ten onrechte stelt, en niet aan de hand van stukken aantoon, dat het VEN-gebied en/of andere gebieden een effect zouden ondervinden van de vernieuwing van het stuwsluiscomplex.

Wat betreft het VEN-gebied wijst ze erop dat de verzoekende partij zelf passages uit het project-MER citeert waaruit blijkt dat er met het VEN-gebied rekening werd gehouden en dat er in de natuurtoets werd onderzocht of er (vermijdbare) schade wordt veroorzaakt. Uit de uitgevoerde verscherpte natuurtoets blijkt dat de schade die zal worden veroorzaakt, zal worden hersteld. Het project is bovendien niet gelegen in een VEN-gebied, waardoor het artikel 25, §3 van het Natuurdecreet geen toepassing vindt en geen ontheffing verleend moest worden. Voor zover de verzoekende partij de schending van het artikel 26bis van het Natuurdecreet aanhaalt, stelt de verwerende partij dat er in het project-MER een samenvatting wordt gegeven van de effecten van de discipline fauna en flora. Hieruit blijkt dat enkel twee kleine zones, niet gelegen in speciale beschermingszone, minder zullen overstromen. De verzoekende partij is het klaarblijkelijk niet eens met deze beoordeling, maar uit de stukken van het administratief dossier blijkt dat de overheid op grond van juiste feitelijke gegevens in redelijkheid heeft kunnen beslissen. Het komt de Raad niet toe om zelf over te gaan tot een technisch onderzoek van de intrinsieke degelijkheid van het project-MER.

Wat betreft de erkende natuurreservaten toont de verzoekende partij volgens de verwerende partij met de figuren over een daling van het grondwaterpeil geenszins concreet aan dat het project-MER foutief zou zijn of tekortkomingen zou vertonen. De verzoekende partij verwijst naar figuren uit een artikel over verdrogingsproblemen zonder aan te tonen dat deze bevindingen ook op het voorliggende project van toepassingen zouden zijn. Binnen het natuurreservaat wordt er bovendien geen enkele opgraving, boring, grondwerkzaamheid of exploitatie uitgevoerd die de aard van de grond, het uitzicht van het terrein of het hydrografisch net zou kunnen wijzigen. Het waterpeil wordt evenmin gewijzigd en de effecten zijn neutraal. Er ligt dan ook geen schending voor van het artikel 35, §2 van het Natuurdecreet.

Wat betreft de invloed op de habitatrichtlijngebieden, zet de verwerende partij uiteen dat de Raad niet bevoegd is om zich op het punt van de intrinsieke degelijkheid van een MER in de plaats te stellen van de dienst MER. Volgens de verwerende partij is de dienst MER wettig tot haar beslissing gekomen. Het projectgebied is niet gelegen in een speciale beschermingszone. Het is geenszins duidelijk hoe de verwijzing door de verzoekende partijen naar een andere passende beoordeling en de interpretatiegids van de Europese Commissie een kritiek kan vormen op de vaststellingen in het project-MER.

Wat betreft het Natuurrichtplan, stelt de verwerende partij dat de verwijzing naar het bestaan ervan volstaat om aan te tonen dat er rekening mee werd gehouden. Voor het betrokken deelgebied is immers nog geen streefbeeld opgesteld, zodat niet meer in detail op het Natuurrichtplan kon worden ingegaan. De mogelijke effecten op VEN- en habitatrichtlijngebieden zijn in het MER wel degelijk onderzocht.

Wat betreft de aangevoerde bepalingen van het DABM, stelt de verwerende partij dat er geen sprake is van het ontbreken van cruciale wetenschappelijke info, minstens wordt dat niet aangetoond. De bestreden beslissing heeft enkel betrekking op het vernieuwen van het stuwslootcomplex van Geraardsbergen en niet op alle geplande investeringsprojecten. Verder is er geen enkele wetsbepaling die stelt dat de inhoudelijke toetsing van het project-MER door de dienst MER integraal in het goedkeuringsverslag moet worden opgenomen.

Wat betreft de aangevoerde standstill-beginselen, stelt de verwerende partij dat dit beginselbepalingen zijn die niet als alleenstaande rechtsgrond kunnen worden ingeroepen. Bovendien is er geen achteruitgang van de toestand van het milieu, zoals blijkt uit het project-MER. Het project veroorzaakt overigens duidelijk positieve effecten die verband houden met het algemeen belang door een verminderd overstromingsrisico.

Wat betreft artikel 6 Natuurdecreet, stelt de verwerende partij dat dit louter een algemene doelstelling van het natuurbeleid bevat en niet tot de onwettigheid van de bestreden beslissing kan leiden, zodat het middel wat dit betreft onontvankelijk is.

3.

De tussenkomende partij meent dat de verzoekende partij foutieve premissen hanteert wat betreft het voorwerp van de aanvraag en de doelstelling van het project.

Ze zet uiteen dat het voorwerp van de aanvraag het vernieuwen van een volledig stuwslootcomplex te Geraardsbergen betreft, waarvan de doelstelling als volgt is weergegeven in het project-MER (p. 4):

“De doelstelling van het project, met name het verbeteren van de functionaliteit, de arbeidsveiligheid en de bedrijfszekerheid, zullen door het uitvoeren van het project behaald kunnen worden.

Verder moeten de nieuwe stuw te Geraardsbergen, het ontwerp van een nieuw bedieningsgebouw en de omgevingsaanleg leiden tot een beleefbare totaalinrichting met symbiose tussen groen (groenaanleg), blauw (water); grijs (wegen) en rood (bebouwing):

- *De omgeving van de stuwsloot moet door middel van een ecologische inrichting en een duurzaam beheer maximaal inspelen op de omliggende natuurwaarden.*
- *De noodzakelijke heraanleg van oevers als gevolg van de vernieuwing van de stuwen hoeft niet nadelig te werken op de oeverbeleving. Dit biedt immers de mogelijkheid om in de historische context een esthetisch verantwoorde inpassing van de vernieuwde oeververdediging te realiseren.*
- *De noodzakelijke aanpassingwerken aan het weggennet/jaagpad moeten een vlotte doorstroming behouden, conflictwerking tussen verschillende vervoersmodi uitsluiten en de bestaande verbindingen optimaliseren.*
- *Het bedieningsgebouw en de aanverwante kunstwerken ambiëren qua vormgeving en materialisering een hedendaags karakter die optimaal worden geïntegreerd in het beschermd landschap en maximaal respect tonen voor de beschermde monumenten.”*

Hieruit blijkt volgens de tussenkomende partij dat wel degelijk veel aandacht uitgaat naar de natuur. De verzoekende partij gaat er in haar ganse uiteenzetting veelvuldig vanuit dat het waterpeil systematisch zal veranderen waardoor een bepaalde impact zou ontstaan op de natuur, maar dit is volgens de tussenkomende partij een manifest fout uitgangspunt. Het is immers niet zo dat op de Dender door de vernieuwing van de stuwen een verlaagd streefpeil (normaal peil) zal worden ingesteld, maar wel zo dat het overstromingspeil zal dalen. Met andere woorden, de daling van het waterpeil zoals aangegeven en besproken in het project-MER is specifiek te beschouwen ten aanzien van de situatie waarin een overstroming optreedt, en dus niet ten aanzien van de dagelijkse waterpeilschommelingen volgens het normaal peil. Uit de conclusie van het project-MER blijkt dat ten gevolge van het verlaagde overstromingspeil geen effecten zullen optreden op de habitats binnen de speciale beschermingszones.

Het doel van de werken betreft dan ook het moderniseren van de stuwsluis wat als gevolg heeft dat er een wijziging optreedt in het overstromingspatroon, maar dit genereert geen significante effecten zoals ook blijkt uit het project-MER. Van een verdroging van het gebied is geen sprake gezien het waterpeil nagenoeg hetzelfde blijft als vandaag het geval is.

De verzoekende partij gaat volgens de tussenkomende partij dus verkeerdelijk uit van een impact van de vergunning op verschillende natuurgegevens (habitats, natuurreservaten, VEN-gebieden), zich baserend op het project-MER waaruit de verzoekende partij afleidt dat er een verdroging zal zijn van het gebied stroomopwaarts. Dit is geen correct uitgangspunt aangezien enkel het overstromingspeil zal dalen, wat geen effecten heeft op de habitats binnen de speciale beschermingszones.

De tussenkomende partij weerlegt ook de stelling van de verzoekende partij over cumulatieve effecten van de verschillende, ook in de toekomst geplande werken. In het goedgekeurde project-MER werd de impact onderzocht van de bouw van de stuwsluis. Ook optredende cumulatieve effecten zijn onderzocht en gerapporteerd (zoals blijkt uit §10.10.1 van het project-MER). De overstromingseffecten die niet bijkomend (cumulatief) optreden ten opzichte van de overstromingseffecten die optreden in scenario SB1 zijn inderdaad niet gerapporteerd. Dit betekent echter dat er cumulatief in Geraardsbergen geen bijkomende effecten optreden, niet dat er niet is naar gekeken. Deze effecten werden in project-MER ook ("cumulatief") besproken. Met andere woorden, enkel de effecten die bijkomend (cumulatief) optreden ten opzichte van de SB1 (vernieuwing stuwsluis Geraardsbergen) worden in §10.10.1 besproken. Daarbij dient er van uitgegaan te worden dat deze resultaten als input hebben gediend voor de discipline fauna en flora. Vermits er voor deze discipline geen bijkomende (cumulatieve) effecten optreden zijn deze dan ook niet aangegeven.

De tussenkomende partij wijst er tevens op dat de Raad zich niet in de plaats mag stellen van de dienst MER noch van de makers van het project-MER, maar enkel kan oordelen of men op grond van de juiste feitelijke gegevens in redelijkheid heeft kunnen beslissen.

Wat betreft de vermeende invloed op het VEN en de habitats, stelt de tussenkomende partij dat de verzoekende partij zelf erkent dat er op verschillende plaatsen in het project-MER wordt ingegaan op het VEN-gebied dat verder stroomopwaarts is gelegen zodat sowieso niet kan gesteld worden dat er met dit gegeven geen rekening zou zijn gehouden.

De werken hebben daarenboven geen rechtstreekse impact op het VEN-gebied gezien ze niet gelegen zijn binnen het VEN-gebied. Er is ook geen onrechtstreekse impact op het VEN-gebied zoals blijkt uit de zogenaamde verscherpte natuurtoets (VEN-toets). Dienaangaande verwijst de tussenkomende partij vooreerst naar de passage in het project-MER (p. 168-169) waarin uitdrukkelijk verwezen wordt naar de verscherpte natuurtoets en waaruit blijkt dat er geen onherstelbare schade zal ontstaan. Deze verscherpte natuurtoets verwijst naar de paragrafen in de discipline Fauna en Flora en treedt de analyse hieromtrent bij. Het feit dat het effect op het overstromingsregime hier niet herhaald wordt, wijst dus niet op het potentiële belang van deze effectgroep maar op het ontbreken van negatieve effecten. Daarenboven dient eveneens verwezen te worden naar de passage uit paragraaf 12.7.2 van het project-MER (p.132) waarbij expliciet wordt ingegaan op de wijziging van de vegetatie door de exploitatie van de stuwsuis. Het betreft zones met vegetatietypes waarvoor overstroming echter niet belangrijk is. Zodoende is er wel degelijk afdoende rekening gehouden met het betrokken VEN-gebied.

Verder stelt de tussenkomende partij dat het effect van het project op het overstromingsregime voor habitats binnen speciale beschermingszone wel degelijk onderzocht is, maar dat geen effect werd gevonden. De enige twee zones, niet gelegen in speciale beschermingszone, die minder zullen overstromen werden hierboven immers aangehaald onder verwijzing naar het project-MER (p. 132-133). Gezien duidelijk is dat een effect bij voorbaat kan uitgesloten worden, volstaat een voortoets en moet geen passende beoordeling uitgevoerd worden.

Wat betreft de invloed op erkende natuurreservaten, stelt de tussenkomende partij dat de verzoekende partij nalaat om dit concreet te verduidelijken, zodat dit middenonderdeel onontvankelijk is. De verwijzing naar een algemene figuur kan geen afdoende bewijs zijn van een onwettige besluitvorming. Daarenboven bevat het Natuurdecreet enkel een verbodsbepaling voor bepaalde werken die worden uitgevoerd binnen een natuurreservaat. De aangevraagde werken hebben echter geen betrekking op het natuurreservaat zodat het middel juridische grondslag mist.

Wat betreft de impact van de werken op de habitatrichtlijngebieden en de gebrekkige passende beoordeling, wijst de tussenkomende partij er vooreerst op dat er geen speciale beschermingszones gelegen zijn binnen het voorwerp van de aanvraag. Verder stroomopwaarts zijn er wel speciale beschermingszones gelegen met name het deelgebied van 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen' (BE2300007) en verder nog om het deelgebied 'Vallées de la Dendre en de la Marcq' (BE 32005Bp). Het bezwaar van de verzoekende partij is in de eerste bestreden beslissing weerlegd.

Verder verwijst de tussenkomende partij naar wat in het project-MER wordt gesteld aangaande de habitats (p. 133). De zones waarvoor wijzigingen worden verwacht liggen buiten de speciale beschermingszones. Gezien duidelijk is dat een effect bij voorbaat kan uitgesloten worden, volstaat

een voortoets en moet geen passende beoordeling uitgevoerd worden. De dienst MER heeft dan ook op wettige wijze een goedkeuring kunnen geven aan het project-MER. De verzoekende partij verwijst naar een andere passende beoordeling (in een ander dossier), en naar een interpretatiegids zoals blijkt uit haar verzoekschrift. Hiermee wordt echter niet aangetoond dat de gegevens in het project-MER foutief zijn.

Het natuurrichtplan handelt over de doelstellingen in VEN en speciale beschermingszones. Gezien in deze zones geen negatieve effecten verwacht worden zoals blijkt uit het project-MER en de bovenstaande uiteenzetting, is er volgens de tussenkommende partij uiteraard ook geen invloed op het natuurrichtplan.

Inzake de vermeende schending van de artikelen 4.1.4, 4.3.7 en 4.3.8 §2 van het DABM, stelt de tussenkommende partij dat dit onderdeel wederom dezelfde kritiek bevat, met name dat er cruciale wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt gezien er geen onderzoek zou zijn gebeurd naar cumulatieve effecten op de fauna en flora, *quod non*. De verzoekende partij laat wederom na concreet aan te tonen of er zelfs sprake zou kunnen zijn van cumulatieve effecten. Enkel in dat geval zou zij kunnen overtuigen omdat hieruit volgt dat er met foutieve gegevens rekening zou zijn gehouden bij de opmaak van het project-MER, de goedkeuring ervan en de verleende vergunning. Gezien dergelijke bewijsvoering ontbreekt, kan ook dit onderdeel niet tot gegrondheid van het middel leiden.

4.

De verzoekende partij stelt in haar wederantwoordnota dat de tussenkommende partij in haar schriftelijke uiteenzetting erkent dat een effect op het waterpeil tijdens overstromingen zal optreden ten gevolge van het geplande project alsook van het grotere project waarvan voorliggend project een deel is.

De verzoekende partij verwijst naar de oplijsting van de verschillende scenario's onder de (sub)titels "10.10 Ontwikkelingsscenario's – 10.10.1 Geplande projecten op de Dender" op p. 99-101 van het project-MER.

Het scenario dat in voorliggende zaak volgens haar het centrale twistpunt is, betreft het scenario "SE2: de nieuwe toestand met alle geplande investeringsprojecten (incl. opwaardering 1.350 ton Aalst-Dendermonde) met aangepaste automatische stuwregeling".

Over dit scenario SE2 vermeldt het project-MER onder de 'discipline water' ondubbelzinnig (p. 102-103) inzake het overstromingsrisico dat "*de implementatie van alle geplande investeringsprojecten, een zichtbare daling in het waterpeil [toont] opwaarts de vernieuwde stuwen, na uitvoering van de geplande investeringswerken en aanpassing van de automatische regeling van de vernieuwde stuwsluizen.*"

De effecten van scenario SE2 worden echter niet onderzocht in de 'discipline fauna en flora' van het project-MER. Enkel het afzonderlijke voorliggend project (scenario SB1) wordt betrokken bij de beoordeling van de effecten op de flora. Dit is kennelijk onredelijk.

De verzoekende partij stelt dat de tussenkomende partij onterecht argumenteert dat van een verdroging van het gebied geen sprake is omdat het waterpeil nagenoeg hetzelfde blijft als vandaag het geval is. De tussenkomende partij verenigt het effect van minder overstromingen tot een verdrogingseffect. Overstromingen hebben invloed op vernatting/verdroging van een gebied waar ze voorkomen/niet meer voorkomen. Maar daarnaast zijn overstromingen verantwoordelijk voor diverse andere chemische, fysische en biologische effecten. Bij de definities van "watersysteem" in het DIWB staat letterlijk dat daartoe ook de "bijbehorende fysische, chemische en biologische processen" behoren. Het zijn volgens de verzoekende partij immers de aangegeven chemische en fysische processen die samenhangen met overstromingen die de weg vrij maken voor het biologisch proces dat samenhangt met die unieke habitats.

In de discipline fauna/flora van het project-MER werden enkel de effecten van scenario SB1 nader toegelicht, zoals onder meer blijkt op p. 132 van het project-MER: "(..) Deze effectbeoordeling steunt dan ook in belangrijke mate op de effecten beschreven in paragraaf 10.7.2 (discipline Water effectbepaling exploitatiefase).(..)".

De verzoekende partij merkt op dat de verwerende partij en de tussenkomende partij niet aangeven waar in het project-MER de effecten van het gewijzigd overstromingsregime ten gevolge van SE2 op de betrokken habitats onderzocht werden of hoe verwerende partij dit gebrek geremedieerd heeft in de afweging van haar beslissing.

Waar de tussenkomende partij het heeft over "waterpeil" doelt ze volgens de verzoekende partij wellicht op het oppervlaktewaterpeil, met name het peil van de Dender "in rust", dit is buiten de periode van de overstromingen. De verzoekende partij stelt dat ze in haar verzoekschrift duidelijk gemaakt heeft dat ze het heeft over een wijziging van het waterpeil tijdens overstromingen (en daaraan gekoppeld dus minder en/of minder intense overstromingen) en niet over het waterpeil zoals bedoeld onder het stukje "oppervlaktewaterpeil" van de discipline water van het project-MER.

De verzoekende partij stelt dat de tussenkomende partij terecht stelt dat cumulatieve effecten werden onderzocht onder de discipline water ("10 discipline Water" - 10.10.1 "Geplande projecten op de Dender", p. 99-103) van het project-MER. De verzoekende partij betwist echter met klem het verweer van de tussenkomende partij dat "daarbij dient er van uitgegaan te worden dat deze resultaten als input hebben gediend voor de discipline fauna en flora" en dat "vermits er [werd] doorvertaald naar deze discipline, geen bijkomende (cumulatieve) effecten optreden zijn deze dan ook niet aangegeven". Het uitgangspunt van de tussenkomende partij wordt tegengesproken door de methodiek die men in het project-MER hanteerde voor de discipline fauna en flora. Voor het onderzoek in de discipline fauna en flora zijn enkel de effecten ten gevolgen van de exploitatie van de stuwsuis zonder meer bekeken. De exploitatie van de stuwsuis staat gelijk met scenario SB1 dat dus de toestand is van het geplande - voorliggende – initiatief (enkel de vernieuwde stuwsuis

te Geraardsbergen). Dit terwijl het scenario SE2 niet gedekt wordt door het onderzoek in het onderdeel “Wijziging vegetatie ten gevolge van de exploitatie van de stuwsuis”.

De verzoekende partij merkt op dat vreemd genoeg aan dit effect van dit cumulatieve scenario in de discipline water ook maar één enkele zin wordt gewijd. Uit niets blijkt dat dit betrokken werd in het onderzoek van de flora/vegetaties in het project-MER, waardoor dit project-MER een fundamenteel gebrek vertoont.

De verzoekende partij herhaalt dat het scenario (SE2) de richting is die het beleid uit wil gaan. Men wil immers niet stoppen met enkel de uitvoering van voorliggend initiatief, zijnde de vernieuwing van een enkel stuwsuiscomplex.

Uit al het voorgaande blijkt dat net dat bij het onderzoek naar de effecten op flora (dus vegetatie/habitats) geen rekening werd gehouden het cumulatief gereduceerd overstromingseffect dat voortvloeit uit scenario SE2. Men heeft in dat deelonderzoek enkel het quasi nihil overstromingseffect van de voorliggende vernieuwing van het stuw-suiscomplex onderzocht in de discipline flora/fauna, terwijl uit de voorgaande delen van het project-MER blijkt dat er een duidelijk verschil is op vlak van intensiteit van overstromingen in scenario SB1 versus scenario SE2.

Daarnaast gaat men er vanuit dat dit project-MER dienst kan doen als “passende beoordeling” conform artikel 36ter van het Natuurdecreet. Nochtans vereist §3 van artikel 36ter van het Natuurdecreet dat voorafgaandelijk goed onderzocht wordt of de combinatie van projecten een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone kan veroorzaken. Eén van die natuurlijke kenmerken van habitat 91E0 betreft de overstromingen. Daar dit een heel relevant element is, is het evident dat de Raad nagaat of dit feit al dan niet deugdelijk onderzocht werd in het project-MER en de erin opgenomen passende beoordeling tevens voldoet aan de bepalingen van het Natuurdecreet.

De verzoekende partij besluit dat door de opstellers en goedkeurders van het project enkel het effect van dit ene afzonderlijke project op de vegetatie werd bekeken. De “inhoudelijke toetsing” door de dienst MER is uiterst summier en bevat louter de stijlclausules die minstens in ieder goedkeuringsverslag van die dienst MER staan. Ook de bestreden beslissing beperkt zich tot stijlformules.

In reactie op de antwoordnota stelt de verzoekende partij dat zij met een concrete passage uit het project-MER heeft aangetoond dat er ten gevolge van het totaalproject (SE2) een zichtbare daling van het waterpeil tijdens de overstromingen zal optreden (p. 102 en 103 van het project-MER). Het betreft dus geenszins een ‘loutere bewering’ van de verzoekende partij, zoals de verwerende partij opwerpt. Maar de vervolgvragen blijven evenwel onbeantwoord in dit project-MER, meer bepaald welke gebieden langsheen de Dendervallei er allemaal niet en/of minder zullen overstromen.

De verzoekende partij heeft in haar verzoekschrift concreet toegelicht welke concrete gevolgen effectief zouden ontstaan, met onder meer een verwijzing naar de wetenschappelijke bijdrage van bijlage 8 bij het verzoekschrift, die aangeeft dat de hier (stroomopwaarts het te vernieuwen

stuwsluiscomplex) voorkomende habitats zowel volgens de documenten van de Europese Commissie als volgens wetenschappelijke literatuur nood hebben aan overstromingen. Op die wijze is in het verzoekschrift concreet aangetoond op basis van wetenschappelijke documenten dat het met uitsterven bedreigde habitat 91E0 nood heeft aan overstromingen. Hierop geven de verwerende partij en de tussenkomende partij geen enkele repliek.

De tussenkomende en eerste verwerende partijen steunen volgens de verzoekende partij volledig op het project-MER, zonder op de precieze kritiek uit het verzoekschrift in te gaan.

Wat betreft de uiteenzetting over het voorzorgsbeginsel verwijst de verzoekende partij naar wat zij heeft uiteengezet bij het tweede middel en stelt zij dat de overwegingen die zij daar geeft evenzeer van toepassing zijn binnen de context van het eerste middel. Onder het vierde middel is de schending het integratiebeginsel, waarbij het in essentie over hetzelfde gaat als in het eerste middel.

5.

De verwerende partij stelt in haar laatste nota dat voor zover de verzoekende partij meent dat ook de materiële motiveringsplicht is geschonden, zij niet aantoon met welke feiten/kennis geen rekening werd gehouden. Geenszins worden enkel stijlformules gehanteerd.

De verwerende partij merkt op dat de vergunningverlenende overheid zich allesbehalve op een vermeend wetenschappelijk onderbouwde passende beoordeling voor een ander project kan baseren, te meer nu er voor voorliggend project zelf een deugdelijke en afdoende project-MER werd opgesteld.

Het kan ook niet de bedoeling zijn om de uiteenzetting omtrent de vermeende schending van een beginsel, opgeworpen bij een eerste middel, te moeten zoeken bij de andere middelen van het verzoekschrift. Bovendien kan de verzoekende partij niet met goed gevolg verwijzen naar de uiteenzetting van (de reden van de schending van) het voorzorgsbeginsel bij het tweede middel nu de schending van dit beginsel bij het eerste middel werd opgeworpen als een schending van een beginsel van behoorlijk bestuur terwijl dit bij het tweede middel wordt omschreven als een beginsel van het DIWB. Verder wordt met betrekking tot de vermeende schending van het integratiebeginsel verwezen naar de uiteenzetting daaromtrent bij het vierde middel. Dit terwijl er helemaal geen vierde middel is (bedoeld wordt het derde middel).

Voor het project tot realisatie van de vernieuwing van het stuwsluiscomplex werd een eigen project-MER opgemaakt waarin alle effecten zorgvuldig werden onderzocht en beoordeeld. Het feit dat de verzoekende partij zich niet kan vinden in deze beoordeling en de daaropvolgende beslissing of louter een andere mening is toegedaan, maakt de bestreden beslissingen geenszins onwettig.

Verder kan de verzoekende partij niet ernstig voorhouden dat het totaalproject niet zou zijn besproken onder de discipline 'fauna en flora'. Immers, naast het feit dat onder de discipline 'water' zowel de effecten van dit voorliggende project als het totaalproject worden geschetst, wordt er op pagina 132 (onder de discipline 'fauna' en flora') van het project-MER duidelijk gesteld dat de

gemaakte effectbeoordeling in belangrijke mate steunt op de effecten beschreven in paragraaf 10.7.2 (discipline 'water' - effectbepaling exploitatiefase). Waar er bijgevolg wordt geoordeeld dat er twee zones zijn binnen het studiegebied die in de exploitatiefase minder zullen overstromen, volstaat het de voor die zone relevante effecten te gaan onderzoeken.

Bovendien gaat de verzoekende partij er foutief vanuit dat het stuwsluiscomplex enkel tot doel zou hebben om de overstromingsrisico's te reduceren. Zoals uit het dossier en de behandeling van de bezwaren blijkt, heeft het project tot doel om de bestaande en sterk verouderde infrastructuur van de stuwen te Geraardsbergen te vernieuwen en kadert het binnen een groter geheel van maatregelen strekkende tot het verbeteren van de functionaliteit, de arbeidsveiligheid en de bedrijfszekerheid.

6.

De tussenkomende partij voegt in haar laatste schriftelijke uiteenzetting niets wezenlijks toe.

Beoordeling door de Raad

1.

Anders dan de verwerende partij opwerpt, kan de verzoekende partij wel degelijk op ontvankelijke wijze tegelijk de schending van de formele en de materiële motiveringsplicht aanvoeren. Om afdoende te zijn in de zin van artikel 3 van de Motiveringswet, moet de in de bestreden beslissing opgenomen motivering immers pertinent en draagkrachtig zijn. Een motivering die inhoudelijk niet deugt, kan niet afdoende zijn.

De Raad stelt voorts vast dat de verzoekende partij in haar verzoekschrift duidelijk aangeeft waarin volgens haar de schending van de formele motiveringsplicht gelegen is, maar dat zij pas in haar wederantwoordnota preciseert welke elementen volgens haar een schending inhouden van de materiële motiveringsplicht. Uit de uiteenzetting van haar middel blijkt evenwel dat de verzoekende partij de motieven van de bestreden beslissing bekritiseert omwille van het feit dat zij enkel stijlformules zouden bevatten. De verwerende en tussenkomende partij hebben het middel ook zo begrepen en hebben zich hiertegen verweerd.

In tegenstelling tot wat de verwerende partij en de tussenkomende partij stellen, blijkt uit het verzoekschrift wel degelijk waarom de verzoekende partij verder ook het voorzorgsbeginsel en het artikel 35, §2 van het Natuurdecreet geschonden acht. Het voorzorgsbeginsel komt onder meer tot uiting in artikel 6.3 Habitatrichtlijn en artikel 36ter, §3 Natuurdecreet, die de verzoekende partij eveneens geschonden acht.

De Raad stelt echter samen met de verwerende partij vast dat de verzoekende partij zich in haar uiteenzetting beperkt tot het aanhalen van een schending van het integratiebeginsel, maar nalaat aan te tonen hoe de verwerende partij bij het nemen van de bestreden beslissing dit beginsel schendt. De verwijzing naar de uiteenzetting in "het vierde middel" (allicht wordt het derde middel bedoeld) kan in deze niet volstaan. Een middel bestaat uit de voldoende en duidelijke omschrijving

van de overtreden rechtsregel en van de wijze waarop deze rechtsregel volgens de verzoekende partij wordt geschonden.

De Raad verwerpt de ingeroepen excepties en verklaart het middel ontvankelijk, met uitzondering van de ingeroepen schending van het integratiebeginsel.

2.

2.1

De verzoekende partij stelt in essentie dat het project-MER niet afdoende nagaat wat het cumulatief effect op flora en fauna zal zijn van de realisatie van het aangevraagde project in combinatie met de andere projecten die nog zullen volgen.

Het komt de Raad in principe niet toe om de inhoud van een goedgekeurd project-MER op zijn wetenschappelijke en technische degelijkheid te onderzoeken. De Raad kan zijn beoordeling op het punt van de intrinsieke degelijkheid van het milieueffectrapport niet in de plaats stellen van die van de dienst MER, maar kan enkel nagaan of de dienst MER wettig tot zijn beslissing is kunnen komen.

2.2

Het voorliggende project kadert blijkens punt “2.4 Verantwoording van het project” van het project-MER binnen een groter geheel van maatregelen die door de tussenkomenende partij genomen worden om het risico op en de schade van overstromingen te beperken en die ook het vernieuwen en afschaffen van andere stuwsluiscomplexen inhouden.

Bij de verantwoording van het project in het project-MER wordt gesteld dat de ingrepen zijn opgenomen als een ontwikkelingsscenario, en dat het cumulatief effect besproken wordt bij de discipline “Water”.

Het project-MER bevat volgende lijst van scenario's onder de (sub)titels “10.10 Ontwikkelingsscenario's – 10.10.1 Geplande projecten op de Dender” (eigen benadrukking):

- “• *S0: bestaande toestand*
- **SB1: vernieuwing stuw Geraardsbergen**
- *SD1: De nieuwe toestand met alle geplande investeringsprojecten (excl. opwaardering ; exclusief automatische stuwregeling)*
- *SE1: de nieuwe toestand met alle geplande investeringsprojecten (incl. opwaardering 1350 ton Aalst-Dendermonde; exclusief de automatische stuwregeling)*
- **SE2: de nieuwe toestand met alle geplande investeringsprojecten (incl. opwaardering 1.350 ton Aalst-Dendermonde) met aangepaste automatische stuwregeling.”**

Onder de discipline “Water” staat te lezen dat de implementatie van alle geplande investeringsprojecten(SE2) een zichtbare daling toont in het waterpeil opwaarts de vernieuwde

stuwen, na uitvoering van de geplande investeringswerken en aanpassing van de automatische regeling van de vernieuwde stuwsluizen.

De verzoekende partij verduidelijkt dat de beoordeling van het cumulatieve effect van dit ontwikkelingsscenario enkel voor deze discipline “Water” is gebeurd, en dat het project-MER aldus een fundamenteel gebrek vertoont, aangezien er uit niets zou blijken dat het cumulatieve effect van dit scenario ook betrokken werd in het onderzoek in de discipline “Fauna en flora”.

De Raad merkt op dat er in het project-MER onder punt “12.4.2 Exploitatie” het volgende wordt gesteld:

“Wijziging vegetatie ten gevolge van de exploitatie van de stuwsluis

Door de exploitatie van de stuwsluis wijzigt het overstromingsregime, zoals beschreven bij de discipline Water. In het MER wordt nagegaan of er mogelijk een vegetatiewijziging optreedt door de wijziging van het overstromingsregime.

...

Wijziging fauna ten gevolge van habitatwijziging

De veranderingen in het peil van de Dender kunnen een wijziging van habitat betekenen voor de soorten in deze waterloop en langs de oevers. In het MER wordt onderzocht in hoeverre dit het geval is en of de effecten positief dan wel negatief zijn.

...”

De beoordeling in het project-MER van de effecten op natuur (discipline “Fauna en flora”) lijkt enkel te gaan over de gewijzigde situatie ten gevolge van de exploitatie van de aangevraagde vernieuwde stuwsluis (SB1). Uit de bewoordingen van het project-MER blijkt niet dat er een inschatting werd gemaakt van de effecten die ontstaan nadat alle geplande investeringswerken zijn uitgevoerd met de automatische regeling van de vernieuwde stuwsluizen.

3.

3.1.

Artikel 36ter, §3, eerste lid van het Natuurdecreet, in zijn toepasselijke versie, bepaalt:

“Een vergunningsplichtige activiteit die, of een plan of programma dat, afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling wat betreft de betekenisvolle effecten voor de speciale beschermingszone.”

Dit artikel bevat de uitdrukkelijke verplichting om bij een passende beoordeling rekening te houden met gecombineerde of cumulatieve effecten, meer bepaald de effecten van de geplande activiteit in combinatie met andere ‘bestaande of voorgestelde’ activiteiten, plannen of programma's.

Uit artikel 36ter, §3, zesde lid Natuurdecreet volgt dat, indien voor een vergunningsplichtige activiteit een project-MER moet worden opgemaakt, de passende beoordeling wordt geïntegreerd in het project-MER.

Artikel 36ter, §4 van het Natuurdecreet bepaalt dat de overheid een vergunning slechts kan toestaan indien de uitvoering van de activiteit geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone kan veroorzaken. De bevoegde overheid draagt er steeds zorg voor dat door het opleggen van voorwaarden er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan ontstaan.

Artikel 2, 30° van het Natuurdecreet definieert een “betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone” als volgt:

“een aantasting die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone, in de mate er meetbare en aantoonbare gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soort(en) of de habitat(s) waarvoor de betreffende speciale beschermingszone is aangewezen of voor de staat van instandhouding van de soort(en) vermeld in bijlage III van dit decreet voor zover voorkomend in de betreffende speciale beschermingszone;”

3.2.

De bouwplaats is niet gelegen in een speciale beschermingszone, maar stroomopwaarts van het projectgebied bevindt zich wel een speciale beschermingszone in het kader van de habitatrichtlijn (SBZ-H), namelijk een deelgebied van ‘Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen’. Nog verder stroomopwaarts, in het Waalse deel van het studiegebied, ligt ook een SBZ-H, namelijk ‘Vallées de la Dendre et de la Marcq’.

De verwerende partij geeft in de bestreden beslissing bij de beoordeling van de bezwaren onder meer het volgende aan, met verwijzing naar het project-MER, waarbij overigens tevens wordt erkend dat de habitats 6430 en 91E0 overstromingsgevoelig zijn:

“...

*Uit de effectbespreking blijkt duidelijk dat er geen impact verwacht wordt op de overstromingsgevoelige habitats 6430 en 91E0 die voorkomen binnen habitatrichtlijngebied. Ook de **voortoets passende beoordeling** (pagina 135 van het project-MER) komt tot de conclusie dat het voorliggende project zeker geen negatieve effecten veroorzaakt voor de gunstige staat van instandhouding van de soorten en habitats van de beschouwde SBZ. Het opstellen van een passende beoordeling wordt dan ook niet noodzakelijk geacht. Dit werd ook zo bevestigd door het Agentschap voor Natuur en Bos.”*

In het project-MER wordt hierover het volgende gesteld:

“ ...

In onderstaande paragrafen worden de effecten van de discipline Fauna en flora (zoals beschreven in §12.7) op de twee SBZ-H samengevat om na te gaan of de opmaak van een passende beoordeling vereist is.

...

Aanlegfase

Vegetatiewijziging: vernietiging vegetatie:

Er wordt enkel vegetatie verwijderd ten gevolge van bouwwerkzaamheden in het projectgebied (aan de stuw) en dus niet in de SBZ. De bemaling zal zodanig beperkt in omvang zijn dat er geen significant negatieve effecten verwacht worden op de grond- en oppervlaktewaterhuishouding en dus ook niet op eventuele grondwaterafhankelijke vegetaties in de omgeving van het projectgebied.

Wijziging fauna: door verstoring fauna:

Wegens de verre afstand tussen het projectgebied en de SBZ (ca. 1 km en verder) wordt er geen effect van verstoring op de soorten van de SBZ-H verwacht.

Exploitatiefase

Vegetatiewijziging: door overstromingsregime:

Er zijn twee kleine zones binnen het studiegebied die in de exploitatiefase minder zullen overstromen, maar deze zijn beide niet in SBZ gelegen.

Wijziging fauna: door habitatvernietiging:

De wijziging van fauna ten gevolge van habitatvernietiging vinden plaats in het projectgebied (muurvegetatie en onderwaterhabitats) en worden neutraal ingeschat. Het effect op de SBZ is bijgevolg verwaarloosbaar.

Wijziging fauna: door habitatwijziging:

Er vindt een zeer beperkte wijziging van habitat plaats, maar deze is niet in SBZ gelegen. Mogelijk heeft de nieuwe viaduct wel positieve gevolgen voor de soorten van de SBZ.

Wijziging fauna: door verstoring:

Het geluid dat de stuwen en sluis momenteel produceren is zeer beperkt en zal door het gepland initiatief niet noemenswaardig veranderen. Mogelijks worden er meer recreanten aangetrokken door de vernieuwde sluis, maar wegens de grote afstand tussen het projectgebied en de SBZ (ca. 1 km en verder) wordt hierdoor geen effect van verstoring op de soorten van de SBZ-H verwacht.

Wijziging fauna: door ver- of ontsnippering:

Het geplande initiatief zorgt voor de verdwijning van het vismigratieknelpunt wat tot positieve gevolgen kan leiden voor de soorten van de SBZ.

Samenvattend kan gesteld worden in deze voortoets dat het voorliggende project zeker geen negatieve effecten veroorzaakt voor de gunstige staat van instandhouding van de soorten en habitats van de beschouwde SBZ. Het opstellen van een passende beoordeling wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

...”

Opnieuw dient er te worden vastgesteld dat bij deze voortoets enkel de gevolgen van de voorliggende aanvraag worden onderzocht, zonder dat er een beoordeling wordt gemaakt van de gecombineerde effecten die zullen optreden wanneer niet alleen het huidige project, maar ook de andere geplande investeringswerken op de Dender zullen worden uitgevoerd. Zoals door de verzoekende partij wordt aangehaald, stelt het project-MER in de discipline “Water” dat ten gevolge van de uitvoering van deze werken een daling van het waterpeil van de Dender verwacht wordt bij overstromingen. In tegenstelling tot wat de verwerende partij en de tussenkomende partij beweren, blijkt uit de bewoordingen van het project-MER niet dat de cumulatieve effecten die werden beoordeeld voor wat de discipline “Water” betreft, tevens kunnen dienen als beoordeling van de cumulatieve effecten in de zin van artikel 36ter, §3, eerste lid van het Natuurdecreet.

Ook het advies van het agentschap voor Natuur en Bos, dat inderdaad gunstig was, heeft enkel betrekking op het project zoals het momenteel wordt aangevraagd, zonder hierbij het cumulatieve effect van de geplande investeringswerken op de speciale beschermingszones te onderzoeken.

Artikel 36ter van het Natuurbehoudsdecreet stelt uitdrukkelijk dat een vergunningsplichtige activiteit onderworpen is aan een passende beoordeling indien het, “afzonderlijk of in combinatie met” één of meer bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma’s, een betekenisvolle aantasting kan veroorzaken.

Inzake het onderzoek naar cumulatieve effecten stelt de memorie van toelichting bij het decreet van 19 juli 2002 houdende wijziging van onder meer het Natuurdecreet (*Parl. St. VI. Parl. 2001-02, nr. 967/1, 36*):

“Artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn probeert rekening te houden met het gecombineerde, cumulatieve effect van activiteiten. In dit verband kan een onderscheid worden gemaakt tussen voltooide, goedgekeurde maar nog niet voltooide en nog niet voorgestelde plannen en projecten.

...

De combinatie-bepaling is zowel van toepassing op activiteiten die in het verleden zijn goedgekeurd als op activiteiten die nog niet zijn uitgevoerd c.q. voltooid.

...

De combinatie-bepaling is enkel van toepassing op plannen en projecten die effectief zijn voorgesteld.”

Deze toelichting is gebaseerd op een vrijwel gelijklopende passage in de leidraad van de Europese Commissie over de interpretatie van artikel 6 van de Habitatrichtlijn, waarvan artikel 36ter van het Natuurdecreet de omzetting in het interne recht vormt (Europese Commissie, *Beheer van “Natura 2000”-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG), 2000, p. 35*). Deze leidraad verduidelijkt ook dat in de zinsnede “afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's” wordt verwezen naar een causale relatie. Enerzijds moet worden onderzocht of een gegeven effect wel onder deze bepaling valt (die geldt namelijk alleen bij een risico op “een betekenisvolle aantasting”); vervolgens

moet worden vastgesteld welke oorzaken tot een dergelijk effect kunnen leiden (“... afzonderlijk of in combinatie... gevolgen kan hebben”). Bij de beantwoording van de vraag, welke te verwachten aantasting betekenisvol is, moet ook rekening worden gehouden met de cumulatieve gevolgen welke door combinaties van plannen en projecten worden veroorzaakt.

In de richtlijnen bij het MER werd gevraagd om een zo volledig mogelijk en correct beeld te geven van de op stapel staande projecten, aangezien het duidelijk is, en het ook uit het project-MER blijkt, dat het aangevraagde project een onderdeel vormt in een groter geheel van geplande investeringswerken op de Dender. Het project-MER geeft volgende “verantwoording van het project” (p. 5):

“Het huidig project kadert in een groter geheel van maatregelen die door W&Z genomen worden om het risico op en de schade van overstromingen te beperken.

Na de hevige wateroverlast van de jaarwisseling 2002-2003 in het Denderbekken heeft W&Z een studie laten uitvoeren door het Waterbouwkundig Laboratorium. Er werd een digitaal oppervlaktewatermodel ontwikkeld om het overstromingsgevaar te kunnen verminderen. Uit deze studie kwamen de volgende voorstellen ter verbetering van de waterhuishouding naar voor:

- Vrijwaren van de nog resterende overstromingsgebieden*
- Optimaliseren van de inzet van het Denderbellebroek in periodes van was*
- Verdieping van de bodem opwaarts de stuw van Geraardsbergen van ongeveer 1 meter over een afstand van ongeveer 1 km.*

Na de uitzonderlijke wateroverlast van eind 2010 begin 2011 werd duidelijk dat er een versnelde aanpak nodig was om het risico op wateroverlast in het Denderbekken in de toekomst zoveel mogelijk te verkleinen. Op korte termijn gaat het ondermeer over de vernieuwing van de stuwen op de Dender. Het betreft prioritair de stuwsluiscomplexen te Aalst en Geraardsbergen. Deze zijn immers de oudste en de bedrijfszekerheid en bediening heeft een kritisch niveau bereikt. De overige ingrepen betreffen:

- Vernieuwen van het stuwsluiscomplex te Pollare en Idegem*
- Afschaffen van het stuwsluiscomplex te Teralfene*

Daarnaast is ook de vernieuwing van de stuw te Denderbelle voorzien in functie van de opwaardering van de Dender tot 1350 ton tussen Aalst en Dendermonde.

Een uitgebreidere beschrijving met betrekking tot al deze ingrepen is opgenomen in paragraaf 8.7.1. De ingrepen zijn opgenomen in dit MER als een ontwikkelingsscenario, waarbij het cumulatief effect besproken wordt bij de discipline Water.

Het huidige project betreft enkel de vernieuwing van het stuwsluiscomplex te Geraardsbergen.”

Uit het project-MER blijkt dus dat het aangevraagde project een onderdeel is van of minstens samenhangt met andere voorgestelde “ingrepen” of projecten die betrekking hebben op meerdere stuwsluiscomplexen in het Denderbekken. Het kan dan ook niet ernstig worden betwist dat het aangevraagde project samenhangt met andere voorgestelde ingrepen, ook al wordt de aanvraag die voorligt beperkt tot de vernieuwing van het stuwsluiscomplex te Geraardsbergen. In de

bovenvermelde passage wordt deze samenhang erkend en wordt tevens gesteld dat het cumulatief effect besproken wordt bij de discipline “Water”. De voorgestelde andere projecten zijn dan ook tevens te beschouwen als “voorgestelde activiteiten” in de zin van artikel 36ter, §3, eerste lid van het Natuurdecreet, waarvan wordt erkend dat ze in combinatie met het aangevraagde project gepland worden, dit met het doel om het risico op wateroverlast te beperken. Een correcte toepassing van artikel 36ter Natuurdecreet vereist dat een onderzoek wordt gevoerd naar de gecombineerde effecten van de projecten die zijn voorgesteld. Uit het project-MER blijkt niet dat reeds in een ander kader een ‘voortoets’ of passende beoordeling werd opgesteld van de gecombineerde effecten van de projecten, en ook de tussenkomen partij beroept zich niet op een bestaande passende beoordeling voor het ‘totaalproject’. De in het project-MER opgenomen voortoets heeft enkel betrekking op het stuwsluiscomplex te Geraardsbergen, zonder onderzoek naar het effect dat veroorzaakt wordt op de speciale beschermingszones door het ‘totaalproject’.

Hieruit volgt dat op basis van de beoordeling in het project-MER niet op geldige wijze besloten kan worden dat er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone zal plaatsvinden.

Uit het voorgaande volgt dat de verzoekende partij terecht aanvoert dat het project-MER geen onderzoek bevat naar de effecten van het gewijzigd overstromingsregime ten gevolge van SE2 op de betrokken habitats in speciale beschermingszone en dat de verwerende partij dit gebrek niet geredieerd heeft in de afweging van de bestreden beslissing, zodat deze is genomen in strijd met artikel 36ter, §3 Natuurdecreet.

3.3.

Voor zover de verzoekende partij stelt dat het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht geschonden werden doordat er geen rekening werd gehouden met de passende beoordeling die werd opgemaakt voor een vergunningsaanvraag voor een ander project in de omgeving, wijst de Raad erop dat de verwerende partij als vergunningverlenende overheid enkel gehouden is tot een beoordeling van de voorliggende aanvraag. Zij dient dus geen rekening te houden met een passende beoordeling die gebeurde in het kader van een ander project.

Aangezien er, zoals reeds uiteengezet, echter geen rekening werd gehouden met de cumulatieve effecten van het geheel van de geplande investeringswerken, dient er evenwel te worden gewezen dat de verwerende partij ook bij de beoordeling van de huidige aanvraag onzorgvuldig te werk ging en haar beslissing niet afdoende heeft gemotiveerd.

4.

De verzoekende partij kan echter niet gevolgd worden waar ze de schending van andere bepalingen van het Natuurdecreet aanvoert.

4.1.

De verzoekende partij werpt met betrekking tot de VEN-gebieden vooreerst op dat artikel 26bis Natuurdecreet niet behoorlijk is toegepast door de verwerende partij.

Uit het artikel 26bis, §1 Natuurdecreet vloeit de verplichting voor de overheid voort dat ze geen toestemming of vergunning mag verlenen voor een activiteit die onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Niet enkel activiteiten binnen een VEN-gebied worden gevisieerd, maar ook activiteiten die daarbuiten zullen plaatsvinden en een effect hebben op het desbetreffende VEN-gebied.

Het aangevraagde project is inderdaad niet zelf gelegen in een VEN-gebied, maar stroomopwaarts van het stuwsluizencomplex zijn er VEN-gebieden gelegen waar de overstromingsgevoelige habitats 6430 en 91E0 voorkomen.

De verscherpte natuurtoets of VEN-toets van artikel 26bis, §1 Natuurdecreet kent gelijkenissen met de habitattoets uit artikel 36ter Natuurdecreet, maar ook enkele verschillen. Zo is geen opmaak van een passende beoordeling vereist, maar wordt in artikel 26bis wel een verplichting opgelegd om een advies in te winnen van het agentschap Natuur en Bos over de vraag of de betrokken activiteit onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Bovendien legt artikel 26bis Natuurdecreet niet uitdrukkelijk een onderzoek naar de gecombineerde of cumulatieve schadelijke effecten op, terwijl dit wel uitdrukkelijk vereist is bij de toepassing van de habitattoets.

Het agentschap voor Natuur en Bos bracht op 10 februari 2015 gunstig advies uit, uitgaande van het aangevraagde project op zich, waarin gesteld wordt dat er geen negatief effect voorzien wordt op de natuurwaarden in de omgeving. De verzoekende partij betwist de vaststelling niet dat het aangevraagde project op zich geen onvermijdbare schade in de VEN-gebieden zal veroorzaken.

4.2.

Verder meent de verzoekende partij dat artikel 25, §3 Natuurdecreet geschonden is. Dit artikel bevat enkele expliciete verbodsbepalingen die gelden in de VEN-gebieden. Op deze verbodsbepalingen kan een uitzondering worden gemaakt door middel van onder meer een individuele ontheffing verleend door het agentschap voor Natuur en Bos. Onafgezien van het feit dat het project niet in VEN-gebied gelegen is, moet worden vastgesteld dat de ontheffing ook onafhankelijk van een stedenbouwkundige vergunning verleend kan worden, zodat een eventuele onwettigheid niet tot de vernietiging van de bestreden beslissing dient te leiden.

Uit het voorgaande volgt dat de verzoekende partij niet aantoont dat de verwerende partij bij het nemen van de bestreden beslissing artikel 25, §3 of 26bis Natuurdecreet geschonden heeft.

5.

Artikel 35, §2 van het Natuurdecreet heeft betrekking op handelingen en werken die binnen de natuurreservaten verboden zijn. Zoals de verzoekende partij zelf aangeeft, zijn er weliswaar twee natuurreservaten stroomopwaarts van het aangevraagde project gelegen, maar heeft de aanvraag zelf geen betrekking op percelen die gelegen zijn in een natuurreservaat. Artikel 35, §2 van het Natuurdecreet is niet van toepassing op de aanvraag.

6.

Een natuurrichtplan is in artikel 2, 39° Natuurdecreet gedefinieerd als *“een plan dat aangeeft wat op vlak van natuurbehoud voor een specifiek gebied wordt beoogd en waarin de instrumenten en maatregelen zijn opgenomen die al dan niet projectmatig verlopen, om de beoogde doelstellingen op het vlak van het natuurbehoud te realiseren. Het plan komt tot stand en wordt uitgevoerd met medewerking van eigenaars of grondgebruikers.”*

Uit artikel 49, §1, tweede lid van het Natuurdecreet volgt dat een natuurrichtplan een gebiedsvisie kan bevatten die, bij de vaststelling van het natuurrichtplan, geheel of gedeeltelijk bindend kan worden verklaard voor de administratieve overheid. Voor zover een gewestelijk natuurrichtplan betrekking heeft op een speciale beschermingszone, gelden de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied, vastgesteld op grond van artikel 36ter, §1 Natuurdecreet als gebiedsvisie voor het natuurrichtplan (artikel 49, §1, eerste lid Natuurdecreet).

Artikel 49, §3 Natuurdecreet bepaalt dat een gewestelijk natuurrichtplan ook specifieke maatregelen kan bevatten, in functie van de instandhoudingsdoelstellingen of de gebiedsvisie.

De verzoekende partij verwijst naar het natuurrichtplan voor het VEN, de speciale beschermingszones en de groene bestemmingsgebieden van de ‘Dendervallei tussen de gewestgrens en Ninove, evenals het Raspailleboscomplex en het Geitebos’, definitief goedgekeurd bij ministerieel besluit van 14 mei 2009. In het verzoekschrift geeft ze de visie weer die blijkens het natuurrichtplan als ‘bindend streefbeeld’ is goedgekeurd voor de zones 1.1 en 1.2 “nat bos”, waartoe de habitattypes 91E0 en 6430 behoren. Voor deze habitattypes wordt een goede staat van instandhouding beoogd. Het “bindend streefbeeld” stelt onder meer dat grondwater- en oppervlaktewaterpeil afgestemd zijn op de gewenste natuurdoelen. Voor zone 1.1 bevat dit bindend streefbeeld kortdurende winterse overstromingen (minder dan 1 à 2 weken). Voor zone 1.2 wordt een verbinding tussen komgrond en Dender voorzien door bijkomende doorsteken door de dijk te maken, op voorwaarde dat de beveiliging tegen overstromingen voor de woningen gegarandeerd kan worden.

De argumentatie van de tussenkomende partij dat nog geen streefbeeld opgesteld voor het deelgebied waarop het aangevraagde betrekking heeft, is niet relevant. Het streefbeeld dat door de verzoekende partij wordt aangehaald betreft VEN- en habitatrichtlijngebieden die stroomopwaarts van het betreffende project gelegen zijn en heeft geen betrekking op het gebied waar de bouwplaats zelf is gesitueerd.

De Raad merkt tevens op dat, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij lijkt te menen, op basis van de aanvraag en het project-MER niet zonder meer is vast te stellen dat het gevraagde project, zelfs bij realisatie van alle geplande investeringsprojecten, in strijd is met het aangehaalde “bindend streefbeeld” voor de zones 1.1 en 1.2 van het Natuurrichtplan.

Het project-MER maakt melding van het Natuurrichtplan (tabel op pagina 55). Volgens de verzoekende partij is enkel formeel melding gemaakt van dit Natuurrichtplan en is onvoldoende rekening gehouden met de inhoud ervan, wat zij als een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel aanvoert.

De Raad is van oordeel dat een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel enkel kan worden weerhouden wat betreft de samenhang met de schending van artikel 36ter Natuurdecreet, meer bepaald het onderzoek naar cumulatieve effecten voor de speciale beschermingszones. Voor deze zones geldt overigens overeenkomstig artikel 49, §1, eerste lid Natuurdecreet dat de instandhoudingsdoelstellingen die zijn vastgesteld op grond van artikel 36ter, §1 als gebiedsvisie voor het natuurrichtplan gelden. Aangezien reeds is vastgesteld dat de cumulatieve effecten van alle geplande investeringswerken niet beoordeeld werden, kan niet zonder meer gesteld worden dat het project in overeenstemming is met de gebiedsvisie van het Natuurrichtplan voor de speciale beschermingszones.

Tot slot dient te worden vastgesteld dat de verzoekende partij zich niet beroept op een schending van specifieke maatregelen die in het Natuurrichtplan zouden zijn opgenomen op basis van artikel 49, §3 Natuurdecreet.

7.

Artikel 6 van het Natuurdecreet bevat een niet-bindende doelstellingenbepaling met een eerder programmatorische waarde.

Ook artikel 8 van het Natuurdecreet bevat slechts algemene bepalingen op het vlak van het natuurbeleid dat door de Vlaamse regering vorm wordt gegeven en is niet gericht naar de vergunningverlenende overheid.

De vermeende schending van deze artikelen kan niet tot de onwettigheid van de bestreden beslissing leiden.

8.

De verzoekende partij meent dat de artikelen 4.3.7 en 4.3.8 §2 van het DABM geschonden zijn omwille van het gebrek aan onderzoek naar de cumulatieve effecten van alle geplande werken en maatregelen.

Artikel 4.3.7, §1, 2°, b) DABM, in de versie die van toepassing was bij de opmaak van het project-MER, bepaalt dat het deel betreffende milieueffecten onder meer informatie dient te bevatten over *“de directe, en in voorkomend geval de indirecte, secundaire, cumulatieve en synergetische effecten, permanent en tijdelijk, positief en negatief, op korte, middellange en lange termijn van het project.”* Zoals reeds uiteengezet, wijst de verzoekende partij er op dat de milieueffecten van het totaalproject enkel beoordeeld worden in de discipline “Water” en dan nog maar op een zeer beperkte wijze. Voor de discipline “Fauna en flora” zijn de cumulatieve effecten helemaal niet onderzocht.

Op 10 november 2014 keurde de dienst MER van de afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie het project-MER voor de “bouw van een stuw met aanhorigheden te Geraardsbergen” goed (tweede bestreden beslissing). Die beslissing vermeldt:

“In artikel 4.3.7 van het D.A.B.M. worden de onderdelen opgesomd die minstens in het project-MER opgenomen moeten worden.

De dienst Mer is van mening dat het project-MER al deze onderdelen in voldoende mate bevat.”

De verzoekende partij vraagt in wezen dat de Raad zou vaststellen dat de dienst MER de inhoudelijke toetsing van het project-MER aan de overeenkomstig artikel 4.3.7 DABM vereiste gegevens, in de zin van artikel 4.3.8, §2 DABM, onvolledig of niet correct heeft uitgevoerd. De dienst MER beschikt over een ruime discretionaire bevoegdheid bij de beoordeling van welke gegevens in het project-MER vereist zijn om te voldoen aan artikel 4.3.7 DABM, onder meer voor het beoordelen van *“de directe, en in voorkomend geval de indirecte, secundaire, cumulatieve en synergetische effecten, permanent en tijdelijk, positief en negatief, op korte, middellange en lange termijn” van een project*. De Raad, bevoegd voor de toetsing van de wettigheid van een stedenbouwkundige vergunning, kan zijn beoordeling ter zake niet in de plaats stellen van die van de dienst MER. Hij kan enkel nagaan of de dienst MER wettig tot haar beslissing is gekomen, met andere woorden of ze op grond van juiste feitelijke gegevens in redelijkheid heeft kunnen beslissen dat in voorliggend project-MER is voldaan aan de overeenkomstig artikel 4.3.7 DABM vereiste gegevens.

De Raad kan niet inhoudelijk beoordelen of de cumulatieve effecten voor de discipline “Water” meer concreet moeten worden onderzocht en of dit eveneens geldt voor de overige disciplines, die worden vermeld in artikel 4.3.7, §1, 2°, b) DABM, waaronder fauna en flora.

Anders dan bij artikel 36ter, §4 Natuurdecreet, waar de vergunningverlenende overheid er toe gehouden is een vergunning te weigeren of aan voorwaarden te onderwerpen indien er geen zekerheid is dat de uitvoering van de activiteit geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone zal veroorzaken, is dit niet het geval bij de doorwerking van het project-MER in de vergunningverlening. De vereiste en het voorhanden zijn van een goedgekeurd project-MER kan in beginsel geen afbreuk doen aan de beoordelingsbevoegdheid van de vergunningverlenende overheid.

Artikel 4.1.1, §1, 1 DABM impliceert dat een MER een “hulpmiddel” is bij de besluitvorming en niet bindend is voor wat betreft de beslissingsbevoegdheid van de vergunningverlenende overheid. De verwerende partij beschikt over een discretionaire bevoegdheid bij het nemen van de vergunningsbeslissing, maar moet wel ingevolge artikel 4.1.7 DABM rekening houden met het project-MER en haar beslissing onder meer motiveren in het licht van de in het project-MER voorgestelde maatregelen.

Hoewel de verzoekende partij afdoende aantoont dat artikel 36ter, §3, eerste lid Natuurdecreet is geschonden, en luidens §3, derde lid van dat artikel de passende beoordeling wordt geïntegreerd in het project-MER, heeft dit niet tot gevolg dat het project-MER voor alle aspecten van fauna en flora tekort schiet en niet de vereiste gegevens bevat in de zin van artikel 4.3.7 DABM. Enkel wat betreft de integratie van de passende beoordeling in het project-MER stelt de Raad een kennelijke schending van artikel 36ter, §3 Natuurdecreet in samenhang met artikel 4.3.7 DABM vast.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Overige middelen

Het tweede en het derde middel worden niet onderzocht aangezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de NV WATERWEGEN EN ZEEKANAAL is ontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 4 september 2015, waarbij aan de tussenkomende partij de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor de vernieuwing van het stuwsluiscomplex op de percelen gelegen te 9500 Geraardsbergen, Sasweg en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie A, nummers 502C, 502D, 502G, 502H, 502L, 502M, 508 en openbaar domein, en afdeling 1, sectie B, nummers 159N, 168E, 169A/2, 171A, 921A, 922A en openbaar domein.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag van de tussenkomende partij en dit binnen een termijn van vier maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 175 euro, ten laste van de verwerende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 26 september 2017 door de zesde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de zesde kamer,

Elien GELDERS

Karin DE ROO